

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA PEDRO KRUSA VILJALONA [*PEDRO CRUZ VILLALÓN*] SECINĀJUMI,
sniegti 2013. gada 12. decembrī¹

Lieta C-293/12

Digital Rights Ireland Ltd

pret

Minister for Communications, Marine and Natural Resources

Minister for Justice, Equality and Law Reform

Commissioner of the Garda Síochána

Ireland

un

The Attorney General

(*High Court of Ireland* (Īrija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

un

Lieta C-594/12

Kärntner Landesregierung

Michael Seitlinger

un

Christof Tschohl

Andreas Krisch

Albert Steinhauser

Jana Herwig

Sigrid Maurer

Erich Schweighofer

Hannes Tretter

Scheucher Rechtsanwalt GmbH

Maria Wittmann-Tiwald

Philipp Schmuck

Stefan Prochaska

u.c.

(Verfassungsgerichtshof (Austrija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Elektroniskās komunikācijas — Direktīva 2006/24/EK — Tādu datu saglabāšana, kurus iegūst vai apstrādā saistībā ar elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniegšanu — Spēkā esamība — LES 5. panta 4. punkts — Savienības rīcības samērīgums — Pamattiesību harta — 7. pants — Privātās dzīves neaizskaramība — 8. pants — Personas datu aizsardzība — 52. panta 1. punkts — Iejaukšanās — Tiesību akta statuss — Pamattiesību īstenošanas ierobežojumu samērīgums

¹ — Oriģinālvaloda – franču.

1. Tiesai šajās lietās ir uzdots divkārtšs prejudiciāls jautājums saistībā ar Direktīvas 2006/24/EK² spēkā esamības vērtējumu, sniedzot tai iespēju lemt par nosacījumiem, ar kādiem Eiropas Savienībai ir konstitucionāli iespējams noteikt pamattiesību istenošanas ierobežojumu it īpaši Eiropas Savienības Pamattiesību hartas³ 52. panta 1. punkta izpratnē, pieņemot direktīvu un dalībvalstu pasākumus tās transponēšanai⁴. Attiecīgais ierobežojums izpaužas kā pienākums saimnieciskās darbības subjektiem vākt un noteiktu laiku saglabāt ievērojamu datu daudzumu, kurus iegūst vai apstrādā saistībā ar elektroniskajām komunikācijām, ko veic pilsoņi visā Savienības teritorijā, lai garantētu šādu datu pieejamību smagu noziegumu izmeklēšanas un kriminālvajāšanas mērķiem un nodrošinātu pareizu iekšējā tirgus darbību. Es ierosinu sniegt atbildi uz šiem jautājumiem trijās daļās.

2. Pirmajā daļā es aplūkošu jautājumu par Direktīvas 2006/24 samērīgumu LES 5. panta 4. punkta izpratnē. Otrajā daļā pārbaudīšu, vai Hartas 52. panta 1. punktā paredzētais nosacījums, ka visiem ierobežojumiem ir jābūt “noteiktiem tiesību aktos”, ir jāuzskata par izpildītu. Visbeidzot trešajā daļā es pārbaudīšu, vai Direktīvā 2006/24 ir ievērots samērīguma princips Hartas 52. panta 1. punkta izpratnē.

3. Tomēr, pirms sāksu iztirzāt šos trīs aspektus, es aplūkošu trīs jautājumus, kas, manuprāt, ir būtiski, lai labāk izprastu *High Court* [Augstākās tiesas] (Īrija) un *Verfassungsgerichtshof* [Konstitucionālās tiesas] (Austrija) prejudiciālajos jautājumos skartās problēmas par spēkā esamības vērtējumu.

I – Atbilstošās tiesību normas

A – Savienības tiesības

4. Galvenās atbilstīgās Savienības tiesību normas, lai izskatītu Tiesai uzdotos prejudiciālos jautājumus šajās lietās, papildus Direktīvai 2006/24, kuras spēkā esamība ir apstrīdēta abās lietās, un Hartai ir Eiropas Parlamenta un Padomes 1995. gada 24. oktobra Direktīva 95/46/EK par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti⁵ un Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 12. jūlija Direktīva 2002/58/EK par personas datu apstrādi un privātās dzīves aizsardzību elektronisko komunikāciju nozarē (Direktīva par privāto dzīvi un elektronisko komunikāciju)⁶. Šīs direktīvas, kā arī tajās ietvertās galvenās tiesību normas turpmākajā izklāstā tiks aplūkotas pakāpeniski un atbilstoši izklāsta vajadzībām.

2 — Šajā lietā runa ir par Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 15. marta Direktīvu par tādu datu saglabāšanu, kurus iegūst vai apstrādā saistībā ar publiski pieejamu elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniegšanu vai publiski pieejamu komunikāciju tīklu nodrošināšanu, un par grozījumiem Direktīvā 2002/58/EK (OV L 105, 54. lpp.).

3 — Turpmāk tekstā – “Harta”.

4 — Jānorāda, ka par Direktīvas 2006/24 transponēšanu tika celtas vairākas prasības sakarā ar valsts pienākumu neizpildi un viena prasība, kas ir celta, pamatojoties uz LESD 260. panta 3. punktu, joprojām tiek izskatīta (lieta C-329/12 Komisija/Vācija).

5 — OV L 281, 31. lpp. Par tiesvedībām saistībā ar šīs direktīvas transponēšanu skat. 2010. gada 9. marta spriedumu lietā C-518/07 Komisija/Vācija (Krājums, I-1885. lpp.), 2012. gada 16. oktobra spriedumu lietā C-614/10 Komisija/Austrija, skat. arī plašāk 2003. gada 20. maija spriedumu apvienotajās lietās C-465/00, C-138/01 un C-139/01 *Österreichische Rundfunk* (*Recueil*, I-4989. lpp.), 2003. gada 6. novembra spriedumu lietā C-101/01 *Lindqvist* (*Recueil*, I-12971. lpp.), 2008. gada 16. decembra spriedumu lietā C-524/06 *Huber* (Krājums, I-9705. lpp.), 2008. gada 16. decembra spriedumu lietā C-73/07 *Satakunnan Markkinapörssi* un *Satamedia* (Krājums, I-9831. lpp.), 2009. gada 7. maija spriedumu lietā C-553/07 *Rijkeboer* (Krājums, I-3889. lpp.), 2010. gada 9. novembra spriedumu apvienotajās lietās C-92/09 un C-93/09 *Volker und Markus Schecke* un *Eifert* (Krājums, I-11063. lpp.), 2011. gada 24. novembra spriedumu lietā C-70/10 *Scarlet Extended* (Krājums, I-11959. lpp.) un 2011. gada 24. novembra spriedumu apvienotajās lietās C-468/10 un C-469/10 *ASNEF* un *FECEMD* (Krājums, I-12181. lpp.), kā arī 2013. gada 30. maija spriedumu lietā C-342 *Worten*.

6 — OV L 201, 37. lpp. Par tiesvedībām saistībā ar šīs direktīvas transponēšanu skat. 2005. gada 28. aprīļa spriedumus lietā C-375/04 Komisija/Luksemburga un lietā C-376/04 Komisija/Belģija, kā arī 2006. gada 1. jūnija spriedumu lietā C-475/04 Komisija/Grieķija; skat. arī plašāk 2008. gada 29. janvāra spriedumu lietā C-275/06 *Promusicae* (Krājums, I-271. lpp.), 2009. gada 19. februāra rīkojumu lietā C-557/07 *LSG-Gesellschaft zur Wahrnehmung von Leistungsschutzrechten* (Krājums, I-1227. lpp.), 2011. gada 5. maija spriedumu lietā C-543/09 *Deutsche Telekom* (Krājums, I-3441. lpp.), spriedumu lietā *Scarlet Extended* (minēts iepriekš), 2012. gada 19. aprīļa spriedumu lietā C-461/10 *Bonnier Audio* u.c. un 2012. gada 22. novembra spriedumu lietā C-119/12 *Probst*.

B – Valstu tiesības

1) Īrijas tiesības (lieta C-293/12)

5. Īrijas Konstitūcijas 29. panta 4. punkta 6. apakšpunktā ir paredzēts, ka neviena konstitūcijas norma nepadara par spēkā neesošiem valsts likumus, tiesību aktus vai pasākumus, kas pieņemti, pildot pienākumus saistībā ar dalību Eiropas Savienībā vai Kopienās, vai arī šajā valstī neatņem likuma spēku likumiem, tiesību aktiem vai pasākumiem, kurus saskaņā Līgumiem ir pieņēmusi Eiropas Savienība vai Kopienas, to kompetentās iestādes vai struktūras.

6. 2005. gada Krimināllikuma (ar terorismu saistīti nodarījumi) (*Criminal Justice (Terrorist Offences) Act 2005*)⁷ septītajā daļā, kas pašlaik ir atcelta, bija iekļautas tiesību normas par telefona komunikāciju datu saglabāšanu. Tajā telefona komunikāciju pakalpojumu sniedzējiem bija prasīts likumā noteiktu laikposmu saglabāt informāciju par datu plūsmu un atrašanās vietu, lai novērstu, atklātu, izmeklētu un nodotu kriminālvajāšanai noziedzīgus nodarījumus un nodrošinātu valsts drošību. Lai īstenotu šos mērķus, 2005. gada Krimināllikumā valsts kompetentajām iestādēm, tostarp *Commissioner of the Garda Síochána* [Miera policijas komisāram], tika atļauts pieprasīt šādu datu izpaušanu, ievērojot konkrētu procedūru, un tika noteiktas garantijas, paredzot sūdzības procedūru, kuru izskata neatkarīga, tiesai pielīdzināma iestāde.

7. Ar 2011. gada Likumu par komunikācijām (datu saglabāšana) (*The Communications (Retention of Data) Act 2011*), ar kuru tika transponēta Direktīva 2006/24, tika atcelta 2005. gada Krimināllikuma septītā daļa un tika iedibināta jauna datu saglabāšanas sistēma.

2) Austrijas tiesības (lieta C-594/12)

8. Federālā likuma par personas datu aizsardzību⁸, kuram ir konstitucionāla likuma vērtība, 1. pantā ir paredzētas pamattiesības uz datu aizsardzību.

9. Austrijas tiesībās Direktīva 2006/24 tika transponēta ar federālo likumu⁹, iekļaujot 2003. gada Telekomunikāciju likumā¹⁰ jaunu 102.a pantu, kurā noteikts, ka publiski pieejamu komunikāciju pakalpojumu sniedzējiem ir pienākums saglabāt šajā pantā uzskaitītos datus¹¹.

II – Pamatlietas rašanās fakti

A – Lieta C-293/12 *Digital Rights Ireland*

10. Prasītāja pamatlietā – *Digital Rights Ireland Ltd*¹² – ir sabiedrība ar ierobežotu atbildību, kuras statūtos noteiktais mērķis ir pilsoņu tiesību un cilvēktiesību aizsardzība un veicināšana, it īpaši moderno komunikāciju tehnoloģiju jomā.

7 — Turpmāk tekstā – “2005. gada Krimināllikums”.

8 — *Datenschutzgesetz 2000*, BGBl. I, 165/1999, redakcijā, kas publicēta BGBl. I, 112/2011; turpmāk tekstā – “DSG”.

9 — *Bundesgesetz, mit dem das Telekommunikationsgesetz 2003 – TKG 2003 geändert wird*, BGBl. I, 27/2011.

10 — *Telekommunikationsgesetz 2003*, turpmāk tekstā – “TKG 2003”.

11 — Minētā panta formulējumu skat. I pielikuma III.2. punktā.

12 — Turpmāk tekstā – “DRI”.

11. *DRI*, kas apgalvo, ka tai pieder mobilais telefons, kurš tika reģistrēts 2006. gada 3. jūnijā un ko tā izmantojot kopš šīs dienas, cēla prasību pret diviem Īrijas valdības ministriem – *The Minister for Communications, Marine and Natural Resources* [komunikāciju, jūras un dabas resursu ministru] un *The Minister for Justice, Equality and Law Reform* [tieslietu, līdztiesības un likumu reformu ministru], Īrijas policijas priekšnieku (*The Commissioner of the Garda Síochána*), Īriju, kā arī Īrijas valsts *Attorney General* [augstāko tieslietu ierēdni], kurā tā būtībā apgalvo, ka Īrijas iestādes bija prettiesiski apstrādājušas, saglabājušas datus par tās komunikācijām un īstenojušas kontroli pār tām.

12. Tādējādi tā lūdz, pirmkārt, atcelt vairākus valsts tiesību aktus, kuros Īrijas iestādēm ļauts īstenot pasākumus, uzliekot pienākumu telekomunikāciju pakalpojumu sniedzējiem saglabāt telekomunikāciju datus, prasītājam uzskatot, ka tie ir pretrunā Īrijas Konstitūcijai un Savienības tiesībām. Otrkārt, tā apšauba Direktīvas 2006/24 spēkā esamību, ņemot vērā Eiropas Savienības Pamattiesību hartu un/vai Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvenciju¹³, un lūdz iesniedzējtiesu uzdot Tiesai vairākus prejudiciālus jautājumus par minētās direktīvas spēkā esamību.

B – *Lietā C-594/12 Seitlinger u.c.*

13. 2012. gada 6. aprīlī *Kärntner Landesregierung*, pamatojoties uz Austrijas Federālā Konstitucionālā likuma (*Bundes-Verfassungsgesetz*¹⁴) 140. panta 1. punktu, cēla *Verfassungsgerichtshof* [Konstitucionālajā tiesā] prasību atcelt vairākas *TKG 2003* tiesību normas, it īpaši tā 102.a panta redakcijā, kas tika pieņemta pēc Direktīvas 2006/24 transponēšanas un kas stājas spēkā 2012. gada 1. aprīlī.

14. 2012. gada 25. maijā, pamatojoties uz *B-VG* 140. panta 1. punktu, Mihaels Zaitlingers [*Michael Seitlinger*] cēla prasību *Verfassungsgerichtshof*, apgalvojot, ka *TKG 2003* 102.a pants ir pretrunā Konstitūcijai, ciktāl tas skar viņa tiesības. Viņš uzskata, ka ar šo pēdējo minēto tiesību normu, kurā komunikāciju tīkla operatoram ir uzlikts pienākums saglabāt datus bez iemesla, nepastāvot tehniskām vajadzībām, ne arī norēķinu mērķiem, un pret viņa gribu, tiek pārkāpts tostarp Hartas 8. pants.

15. Visbeidzot 2012. gada 15. jūnijā *Verfassungsgerichtshof* tika celta vēl viena prasība, pamatojoties uz *B-VG* 140. panta 1. punktu, ko bija cēluši 11 130 prasītāji, apgalvojot, ka tādēļ, ka *TKG 2003* 102.a pantā noteiktais pienākums saglabāt datus ir pretrunā Konstitūcijai, tiek pārkāptas viņu tiesības, it īpaši Hartas 8. pants.

III – Prejudiciālie jautājumi un tiesvedība Tiesā

A – *Lietā C-293/12 Digital Rights Ireland*

16. *Lietā C-293/12 High Court* Tiesai uzdod šādus prejudiciālus jautājumus:

- “1) Vai prasītājas [pamatlietā] tiesību ierobežojums attiecībā uz mobilās telefonijas izmantošanu, kas izriet no Direktīvas 2006/24/EK 3., 4. un 6. pantā paredzētajām prasībām, ir nesaderīgs ar LES 5. panta 4. punktu tādēļ, ka tas ir nesamērīgs un nav nepieciešams vai ir nepiemērots, lai sasniegtu leģitimos mērķus:
- a) nodrošināt, ka atsevišķi dati ir pieejami smagu noziegumu izmeklēšanas, atklāšanas un kriminālvajāšanas mērķiem,

13 — Turpmāk tekstā – “ECPAK”.

14 — Turpmāk tekstā – “B-VG”.

un/vai

b) nodrošināt Eiropas Savienības iekšējā tirgus pareizu darbību?

2) Konkrēti,

- i) vai Direktīva 2006/24/EK ir saderīga ar LESD 21. pantā paredzētajām pilsoņu tiesībām brīvi pārvietoties un dzīvot dalībvalstu teritorijā?
- ii) Vai Direktīva 2006/24/EK ir saderīga ar tiesībām uz privātās dzīves neaizskaramību, kas paredzētas Hartas 7. pantā un ECPAK 8. pantā?
- iii) Vai Direktīva 2006/24/EK ir saderīga ar tiesībām uz personas datu aizsardzību, kas paredzētas Hartas 8. pantā?
- iv) Vai Direktīva 2006/24/EK ir saderīga ar tiesībām uz vārda brīvību, kas paredzētas Hartas 11. pantā un ECPAK 10. pantā?
- v) Vai Direktīva 2006/24/EK ir saderīga ar tiesībām uz labu pārvaldību, kas paredzētas Hartas 41. pantā?

3) Cik lielā mērā saskaņā ar Līgumiem, un it īpaši ar lojālas sadarbības principu, kas paredzēts LES 4. panta 3. punktā, valsts tiesai ir jāpārbauda un jāvērtē tas, vai valsts pasākumi, ar kuriem tiek transponēta Direktīva 2006/24/EK, ir saderīgi ar Hartā, tostarp tās 7. pantā paredzētajām garantijām (kas ir iekļautas ECPAK 8. pantā)?”

B – *Lietā C-594/12 Seitlinger u.c.*

17. Lietā C-594/12 *Verfassungsgerichtshof* Tiesai uzdod šādus jautājumus:

“1) Par Savienības iestāžu rīcības spēkā esamību:

Vai Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 15. marta Direktīvas 2006/24/EK par tādu datu saglabāšanu, kurus iegūst vai apstrādā saistībā ar publiski pieejamu elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniegšanu vai publiski pieejamu komunikāciju tīklu nodrošināšanu, un par grozījumiem Direktīvā 2002/58/EK 3.–9. pants ir saderīgi ar [Hartas] 7., 8. un 11. pantu?

2) Par Līgumu interpretāciju:

2.1 Vai, ņemot vērā paskaidrojumus par Hartas 8. pantu, kuri ir izstrādāti saskaņā ar Hartas 52. panta 7. punktu, lai sniegtu norādes Hartas interpretācijai, un kuri *Verfassungsgerichtshof* pienācīgi ir jāievēro, Eiropas Parlamenta un Padomes 1995. gada 24. oktobra Direktīva 95/46/EK par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un Eiropas Parlamenta un Padomes 2000. gada 18. decembra Regula (EK) Nr. 45/2001 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi Kopienas iestādēs un organizācijās un par šādu datu brīvu apriti [(OV 2001, L 8, 1. lpp.)], izvērtējot tiesību aizskāruma pieļaujamību, ir jāņem vērā tikpat lielā mērā, cik Hartas 8. panta 2. punktā un 52. panta 1. punktā minētie nosacījumi?

2.2 Kāda saistība pastāv starp Hartas 52. panta 3. punkta pēdējā teikumā norādītajām “Savienības tiesībām” un direktīvām tiesību uz datu aizsardzību jomā?

- 2.3 Vai Hartas 8. panta interpretācijā, ņemot vērā, ka Direktīvā 95/46/EK un Regulā (EK) Nr. 45/2001 ir ietverti Hartā paredzēto pamattiesību uz datu aizsardzību īstenošanas nosacījumi un ierobežojumi, ir jāņem vērā grozījumi, kas izriet no vēlāk pieņemtiem sekundāro tiesību aktiem?
- 2.4 Vai, ņemot vērā Hartas 52. panta 4. punktu, Hartas 53. pantā paredzētais augstāka aizsardzības līmeņa nodrošināšanas princips nozīmē, ka Hartā noteiktās robežas attiecībā uz pieļaujamiem ierobežojumiem sekundāro tiesību aktos ir jāapraksta vēl šaurāk?
- 2.5 Vai, ņemot vērā Hartas 52. panta 3. punktu, preambulas piekto daļu un paskaidrojumu par Hartas 7. pantu, kuros norādīts, ka 7. pantā garantētās tiesības atbilst ECPAK 8. pantā garantētajām tiesībām, no Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūras par ECPAK 8. pantu var secināt norādes par Hartas 8. panta interpretāciju, kas ietekmē šī pēdējā minētā panta interpretāciju?

C – Tiesvedība Tiesā

18. Lietā C-293/12 rakstveida apsvērumus iesniedza *Irish Human Rights Commission* [Īrijas Cilvēktiesību komisija]¹⁵, Īrijas, Francijas, Itālijas, Polijas un Apvienotās Karalistes valdības, kā arī Eiropas Parlaments, Eiropas Savienības Padome un Eiropas Komisija.

19. Lietā C-594/12 rakstveida apsvērumus iesniedza *M. Seitlinger* un *C. Tschohl*, Spānijas, Francijas, Austrijas un Portugāles valdības, kā arī Parlaments, Padome un Komisija.

20. Ar Tiesas priekšsēdētāja 2013. gada 6. jūnija lēmumu abas lietas tika apvienotas mutvārdu procesam un sprieduma taisīšanai.

21. Plānojot organizēt kopīgu tiesas sēdi abās lietās, Tiesa, piemērojot Tiesas Reglamenta 61. pantu, lūdza lietas dalībniekus, kuri vēlas piedalīties tiesas sēdē, apspriest savas attiecīgās nostājas, mutvārdu paskaidrojumos koncentrēties uz Direktīvas 2006/24 saderību ar Hartas 7. un 8. pantu un atbildēt uz dažiem jautājumiem. Turklāt tā aicināja Eiropas datu aizsardzības uzraudzītāju¹⁶ sniegt informāciju saskaņā ar Tiesas statūtu 24. panta otro daļu.

22. *DRI* un *IHRC* (lieta C-293/12), *M. Seitlinger* un *C. Tschohl* (lieta C-594/12), kā arī Īrijas, Spānijas, Itālijas, Austrijas un Apvienotās Karalistes valdības, kā arī Parlaments, Padome, Komisija un EDAU mutvārdu apsvērumus sniedza kopīgā tiesas sēdē, kas notika 2013. gada 9. jūlijā.

IV – Par pieņemamību

23. Savos rakstveida apsvērumos lietā C-293/12 Parlaments, Padome un Komisija būtībā apgalvo, ka *High Court* nav pietiekami izklāstījusi iemeslus, kāpēc tā uzdeva jautājumus par Direktīvas 2006/24 spēkā esamību, it īpaši ņemot vērā LESD 21. pantu un Hartas 11. un 41. pantu. Tomēr *High Court* lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu konstatēto neprecizitāšu dēļ Tiesa nevar to noraidīt kā nepieņemamu.

15 — Turpmāk tekstā – “*IHRC*”.

16 — Turpmāk tekstā – “*EDAU*”.

V – Par lietas būtību

24. Dažādos lūgumos sniegt prejudiciālu nolēmumu, kurus ir formulējušas *High Court* lietā C-293/12 un *Verfassungsgerichtshof* lietā C-594/12, ir izvirzīti četri jautājumu kopumi.

25. Pirmais kopums, kuru veido pirmais jautājums lietā C-293/12, attiecas uz Direktīvas 2006/24 spēkā esamību, ņemot vērā LES 5. panta 4. punktu. Proti, *High Court* uzdod ļoti precīzu jautājumu, vai Direktīva 2006/24 kopumā ir samērīga šīs tiesību normas izpratnē, t.i., vai tā ir nepieciešama un piemērota, lai sasniegtu tajā izvirzītos mērķus, kas ir nodrošināt atsevišķu datu pieejamību smagu noziegumu izmeklēšanas, atklāšanas un kriminālvajāšanas mērķiem un/vai nodrošināt iekšējā tirgus pareizu darbību.

26. Otrais jautājumu kopums, kurā ietilpst otrais jautājums lietā C-293/12 un pirmais jautājums lietā C-594/12, attiecas uz vairāku Direktīvas 2006/24 tiesību normu saderību ar vairākiem Hartas noteikumiem, galvenokārt ar [Hartas] 7. pantu par tiesībām uz privātās dzīves neaizskaramību un tās 8. pantu par tiesībām uz personas datu aizsardzību, un – plašāk – uz tajā noteikto pasākumu samērīgumu Hartas 52. panta 1. punkta izpratnē. Neapšaubāmi šis jautājums par spēkā esamību ir svarīgākais šajās lietās uzdots jautājums.

27. *Verfassungsgerichtshof* otrais uzdots jautājums lietā C-594/12 attiecas uz trešo jautājumu kopumu saistībā ar Hartas vispārīgo noteikumu interpretāciju, kas reglamentē Hartas – šajā gadījumā 52. panta 3., 4. un 7. punkta un 53. panta – interpretāciju un piemērošanu. Precīzāk, *Verfassungsgerichtshof* būtībā vēlas noskaidrot, kāda ir saikne starp Hartas 8. pantu par tiesībām uz personas datu aizsardzību, no vienas puses, un, pirmkārt, Direktīvas 95/46 un Regulas Nr. 45/2001 tiesību normām saistībā ar Hartas 52. panta 1. un 3. punktu (2.1., 2.2. un 2.3. jautājums), otrkārt, dalībvalstu konstitucionālajām tradīcijām (2.4. jautājums) saistībā ar Hartas 52. panta 4. punktu un, treškārt, ECPAK tiesībām, un it īpaši tās 8. pantu saistībā ar Hartas 52. panta 3. punktu (2.5. jautājums), no otras puses.

28. Visbeidzot, uzdodot trešo prejudiciālo jautājumu lietā C-293/12, kas veido ceturto un pēdējo jautājumu kopumu, *High Court* jautā Tiesai par LES 4. panta 3. punkta interpretāciju un, precīzāk, vai valsts tiesām, ņemot vērā lojālas sadarbības pienākumu, ir jāpārbauda un jānovērtē valsts tiesību norma, ar kurām ir transponēta Direktīva 2006/24, saderība ar Hartas noteikumiem, it īpaši tās 7. pantu.

29. Sākumā ir jāprecizē, ka vērtējuma lielākā daļa tiks veltīta pirmajiem diviem jautājumu kopumiem un ka, ņemot vērā atbildes uz tiem, vairs nebūs jāsniedz konkrētas atbildes uz diviem pēdējiem jautājumu kopumiem. Tomēr pirms šo jautājumu iztīrāšanas ir jāsniedz vairāki ievada precizējumi.

A – Ievada apsvērumi

30. Lai varētu pilnībā atbildēt uz dažādiem iesniedzējtiesu uzdotajiem jautājumiem, ir jāpievērš uzmanība trim elementiem, kuriem ir noteicoša nozīme, lai ieskicētu situāciju šajās lietās, proti, pirmkārt, Direktīvas 2006/24 funkcionālajai specifikai, otrkārt, ieviešanās attiecīgajās pamattiesībās kvalifikācijai un visbeidzot, treškārt, 2009. gada 10. februāra sprieduma lietā Īrija/Parlaments un Padome¹⁷, ar kuru Tiesa noraidīja prasību atcelt minēto direktīvu nepareiza juridiskā pamata dēļ, ietekmei uz izskatāmajām lietām.

17 — C-301/06 (Krājums, I-1593. lpp.).

1) Direktīvas 2006/24 “funkcionālā divdabība” un tās saikne ar Direktīvu 95/46 un Direktīvu 2002/58

31. Sākumā Direktīva 2006/24 ir jāaplūko kontekstā, isumā atgādinot, kādā likumdošanas sistēmā tā ietilpst – to galvenokārt veido, pirmkārt, Direktīva 95/46 un, otrkārt, Direktīva 2002/58.

32. Direktīvas 95/46, kas – tāpat kā Direktīva 2006/24 – ir balstīta uz LESD 114. pantu, mērķis ir uzlikt dalībvalstīm pienākumu nodrošināt fiziskām personām tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību attiecībā uz viņu personas datu apstrādi¹⁸, lai nodrošinātu šo datu brīvu apriti starp dalībvalstīm¹⁹. Tāpēc tajā it īpaši ir paredzēta virkne noteikumu, kuros ir noteikti personas datu apstrādes likumības nosacījumi, precizējot to personu tiesības, kuru dati tiek vākti un apstrādāti, it īpaši tiesības uz informāciju²⁰, piekļuves [datiem] tiesības²¹, tiesības iebilst²² un tiesības uz aizsardzības līdzekli²³, un garantējot konfidencialitāti un datu apstrādes drošību.

33. Ar Direktīvu 95/46 izveidotajā aizsardzības sistēmā ir paredzēti daži izņēmumi un ierobežojumi, kas noteikti tās 13. pantā. Tiesību un pienākumu, kas tajā ir paredzēti attiecībā uz datu kvalitāti (6. panta 1. punkts), apstrādes pārskatāmību (10. pants un 11. panta 1. punkts), tās personas piekļuves datiem tiesībām, kuras dati tiek apstrādāti (12. pants), un datu apstrādes darbību nodošanu atklātībai (21. pants), piemērojamība var tikt pakļauta ierobežojošiem likumdošanas pasākumiem, ja vien tie ir vajadzīgi, it īpaši valsts drošības, aizsardzības, [sabiedrības] drošības vai noziedzīgu nodarījumu novēršanas, izmeklēšanas un kriminālvajāšanas mērķiem.

34. Direktīvā 2002/58, ar ko atceļ un aizstāj Direktīvu 97/66/EK²⁴, tiek precizēta un papildināta²⁵ ar Direktīvu 95/46 izveidotā personas datu aizsardzības sistēma, paredzot īpašus noteikumus, kas piemērojami elektronisko komunikāciju nozarei²⁶. It īpaši tajā ir ietvertas tiesību normas, kurās dalībvalstīm tiek uzlikts pienākums nodrošināt, ja vien nav piemērojams izņēmums²⁷, ne tikai komunikāciju, bet arī informācijas par elektronisko komunikāciju pakalpojumu abonentu un lietotāju datu plūsmu konfidencialitāti²⁸. Tās 6. pantā komunikāciju pakalpojumu sniedzējiem ir noteikts pienākums izdzēst vai padarīt anonīmu informāciju par abonentu un lietotāju datu plūsmu, ko pakalpojumu sniedzēji apstrādā un uzglabā.

35. Īpaši svarīgs turpmākam izklāstam ir tas, ka Direktīvas 2002/58 15. panta 1. punktā ir arī paredzēts, ka dalībvalstis *var*²⁹ pieņemt tiesību aktus, lai ierobežotu šajā direktīvā paredzēto tiesību un pienākumu piemērojamību, it īpaši attiecībā uz komunikāciju konfidencialitāti (5. pants) un informācijas par datu plūsmu izdzēšanu (6. pants), lietojot tādu pašu formulējumu kā Direktīvas 95/46 13. panta 1. punktā, uz kuru tā atsaucas. Tajā ir precizēts, ka dalībvalstis šajā nolūkā var, ievērojot pamattiesības, arī tostarp pieņemt tiesību aktus, paredzot datu saglabāšanu noteiktu laikposmu kāda no tajā minētajiem iemesliem dēļ.

18 — Skat. Direktīvas 95/46 1. panta 1. punktu.

19 — Skat. Direktīvas 95/46 1. panta 2. punktu.

20 — Skat. Direktīvas 95/46 10. un 11. pantu.

21 — Skat. Direktīvas 95/46 12. pantu.

22 — Skat. Direktīvas 95/46 14. pantu.

23 — Skat. Direktīvas 95/46 22. pantu.

24 — Eiropas Parlamenta un Padomes 1997. gada 15. decembra Direktīva par personas datu apstrādi un privātās dzīves aizsardzību telekomunikāciju nozarē (OV 1998, L 24, 1. lpp.).

25 — Saskaņā ar pašiem Direktīvas 2002/58 1. panta 2. punkta noteikumiem.

26 — Skat. Direktīvas 2002/58 1. panta 1. punktu.

27 — Skat. it īpaši ne tikai Direktīvas 2002/58 5. panta 2. punktu, bet arī 15. panta 1. punktu.

28 — Skat. Direktīvas 2002/58 5. panta 1. punktu.

29 — Mans izcēlums.

36. Direktīvā 2006/24 faktiski ir izdarīts būtisks grozījums elektronisko komunikāciju datiem piemērojamos noteikumos, kas izriet no Direktīvas 95/46 un Direktīvas 2002/58³⁰, nosakot, ka dalībvalstīm ir jāparedz pienākums vākt un saglabāt informāciju par datu plūsmu un atrašanās vietu, kas ietilpst tiesību uz personas datu aizsardzību robežās, kuras noteiktas Direktīvas 95/46 13. panta 1. punktā un Direktīvas 2002/58 15. panta 1. punktā.

37. Vispirms Direktīvu 2006/24 raksturo tās mērķis saskaņot – šajā gadījumā – dalībvalstu tiesiskos regulējumus attiecībā uz informācijas par datu plūsmu un atrašanās vietu saistībā ar elektroniskām komunikācijām saglabāšanu. Tomēr, ņemot vērā saskaņojamo jomu un situāciju, šī mērķa īstenošanai vienlaikus ir jāuzliek pienākums dalībvalstīm, kurām nav tāda tiesiskā regulējuma, vākt un saglabāt minētos datus. No tā izriet, ka Direktīvai 2006/24 piemīt funkcionāla divdabība, kas ir jāņem vērā, lai pareizi aplūkotu problēmu, kas ir izvirzīta šajos lūgumos sniegt prejudiciālu nolēmumu.

38. Proti, Direktīvas 2006/24 pirmais mērķis ir saskaņot valstu tiesiskos regulējumus, kuros pakalpojumu sniedzējiem, kuri sniedz publiski pieejamus elektronisko komunikāciju pakalpojumus vai nodrošina publiski pieejamus komunikāciju tīklus³¹, ir uzlikts pienākums saglabāt direktīvā noteiktu informāciju par datu plūsmu un atrašanās vietu, lai nodrošinātu tās pieejamību “smagu noziegumu, kā noteikts katras dalībvalsts tiesību aktos, izmeklēšanas, atklāšanas un kriminālvajāšanas mērķiem”³². Tādējādi Direktīvā 2006/24 daļēji tiek saskaņoti dažās dalībvalstīs pieņemtie tiesiskie regulējumi, pamatojoties uz Direktīvas 2002/58 15. panta 1. punktā sniegto iespēju³³.

39. Tādējādi ar Direktīvu 2006/24 ir izveidota izņēmumu sistēma³⁴ no Direktīvā 95/46 un Direktīvā 2002/58 noteiktajiem principiem. Precīzāk, tā ir atkāpe no atkāpes noteikumiem, kas ir paredzēti Direktīvas 2002/58 15. panta 1. punktā un kuros dalībvalstīm noteiktas tiesības ierobežot tiesību uz personas datu aizsardzību piemērojamību Direktīvas 95/46 13. panta 1. pantā paredzēto iemeslu dēļ un, plašākā nozīmē, tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību šajā konkrētajā elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniegšanas vai publiski pieejamu komunikāciju tīklu jomā.

40. Ar Direktīvas 2006/24 11. pantu Direktīvas 2002/58 15. pantā arī tika iekļauts 1.a punkts, kurā ir precizēts, ka šā 15. panta 1. punkts nav piemērojams datiem, kuru saglabāšana ir īpaši paredzēta Direktīvā 2006/24.

41. Kā savā spriedumā lietā Īrija/Parlaments un Padome norādījusi Tiesa, Direktīva 2006/24 būtībā attiecas uz elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniedzēju darbību³⁵, saskaņojot valstu tiesiskos regulējumus, iekļaujot tikai normas³⁶ par datu saglabāšanas pienākumu, saglabājamo datu kategorijām, datu saglabāšanas termiņiem, datu aizsardzību un drošību, kā arī to uzkrāšanu³⁷.

42. Tieši šīs ierobežotās saskaņošanas dēļ, un kā tas tiks norādīts tālāk, Tiesa savā spriedumā lietā Īrija/Parlaments un Padome varēja nopriest, ka Direktīva 2006/24 varēja tikt pieņemta, pamatojoties uz EKL 95. pantu. Lai nodrošinātu pareizu iekšējā tirgus darbību³⁸, bija jāizbeidz esošo valsts tiesisko regulējumu neviendabīga attīstība³⁹, un jānovērš tās veidošanās nākotnē⁴⁰.

30 — Skat. it īpaši Direktīvas 2006/24 preambulas pirmos sešus apsvērumus.

31 — Ērtības labad turpmākajā izklāstā vienkārši atsauksos uz “elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniedzējiem”.

32 — Skat. Direktīvas 2006/24 preambulas 21. apsvērumu un 1. panta 1. punktu.

33 — Skat. Direktīvas 2006/24 preambulas 4. un 5. apsvērumu.

34 — Direktīvas 2006/24 3. panta 1. punktā ir precizēts, ka tajā paredzētais pienākums saglabāt datus ir atkāpe no Direktīvas 2002/58 5., 6. un 9. panta.

35 — Skat. 84. punktu.

36 — Izteiciens, kuru Tiesa lieto iepriekš minētā sprieduma lietā Īrija/Parlaments un Padome 80. punktā.

37 — Skat. 80. un 81. punktu.

38 — Skat. 72. punktu.

39 — Skat. 63. un 65.–69. punktu.

40 — Skat. 64. un 70. punktu.

43. Tomēr Direktīvā 2006/24 paredzētā saskaņošana šajā gadījumā noteikti tika īstenota, iekļaujot datu vākšanas un saglabāšanas pienākumu elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniedzējiem, vismaz tajās dalībvalstīs, kurās šajā ziņā nebija tiesiskā regulējuma, it īpaši minētais pienākums ietvēra minimālo un maksimālo datu saglabāšanas termiņu.

44. Šajā ziņā ir jāuzsver, ka tieši tas, ka vairākās dalībvalstīs vēl nebija valsts tiesiskā regulējuma par datu saglabāšanu, bija viens no galvenajiem iemesliem, kāpēc, pamatojoties uz EKL 95. pantu⁴¹, tika pieņemta Direktīva 2006/24.

45. Tādējādi Direktīvā 2006/24, lai sasniegtu tajā noteikto saskaņošanas mērķi, ir paredzēts pienākums dalībvalstīm vai nu saskaņot jau esošo sistēmu ar Direktīvas 2006/24 noteikumiem, vai arī beidzot ieviest datu vākšanas un saglabāšanas sistēmu atbilstoši Direktīvai 2006/24, kā arī katrā ziņā pienākums rūpēties par šīs pašas direktīvas noteikumu, it īpaši to, kas reglamentē piekļuves uzglabātajiem datiem nosacījumus un kārtību, ievērošanu.

46. Kopumā Direktīvai 2006/24 ir raksturīga tās funkcionālā divdabība. Pirmkārt, direktīva ir pilnīgi klasiska, ar kuru mēģina *saskaņot*⁴² atšķirīgos valstu tiesību aktus⁴³ vai arī tiesību aktus, kas par tādām varētu kļūt, un kura ir pieņemta iekšējā tirgus darbības interesēs un, precīzāk, ir vērsta uz šo mērķi, kā savā spriedumā lietā Īrijā/Parlaments un Padome nosprieda Tiesa. Bet, otrkārt, tā ir arī direktīva, kas, pildot saskaņošanas uzdevumu, attiecīgajā gadījumā mēģina *noteikt*⁴⁴ datu saglabāšanas pienākumus, kurus var analizēt, kā tas tiks parādīts vēlāk, kā būtisku iejaukšanos pamattiesību, kas Eiropas pilsoņiem ir garantētas Hartā, it īpaši tiesību uz privātās dzīves neaizskaramību un tiesību uz personas datu aizsardzību, īstenošanā.

47. Visbeidzot, ir skaidrs, ka, sniedzot atbildes uz šiem prejudiciālajiem jautājumiem, ir īpaši jāņem vērā šī “otrā funkcija”, ko es kvalificētu kā pienākumu saglabāt datus, “kura dēļ rodas tiesības”, tomēr nenoliedzot, ka tā izraisa jau esošo, šajā jomā pieņemto valsts tiesisko regulējumu konkrētu saskaņošanu.

2) Par galvenokārt skartajām pamattiesībām un iejaukšanās kvalifikāciju

48. Otrkārt, jau šajā posmā ir svarīgi apspriest jautājumu, kā kvalificēt tādu iejaukšanos pamattiesību īstenošanā, kas izriet no datu vākšanas un saglabāšanas saskaņā ar Direktīvu 2006/24, ja tiek atzīts, ka pašas šīs iejaukšanās esamība nemaz netiek apspriesta. Vispirms es identificēšu pamattiesības, uz kurām galvenokārt attiecas Direktīva 2006/24, tad kvalificēšu iejaukšanos šo tiesību īstenošanā.

a) Par skartajām pamattiesībām

i) Minēto pamattiesību lielais skaits

49. *High Court* lietā C-293/12 – tāpat kā *Verfassungsgerichtshof* lietā C-594/12 – uzdod Tiesai jautājumu par Direktīvas 2006/24 saderību ar daudzām pamattiesībām, vispirms tiesībām uz privātās dzīves neaizskaramību, kas ir garantētas Hartas 7. pantā, un tiesībām uz personas datu aizsardzību, kas ir garantētas Hartas 8. pantā, kā arī tiesībām uz vārda brīvību, kas ir garantētas Hartas 11. pantā.

41 — Šajā gadījumā runa bija par to, lai novērstu, ka tiek uzsvērtas atšķirības starp dažādiem valstu tiesiskajiem regulējumiem; skat. spriedumu lietā Īrija/Parlaments un Padome (minēts iepriekš, 64. un 70. punkts).

42 — Mans izcēlums.

43 — Direktīvas 2006/24 preambulas 5. apsvērumā ir norādīts, ka valstu tiesību akti “ievērojami atšķiras”.

44 — Mans izcēlums.

50. Turklāt *High Court* uzdod Tiesai jautājumu arī par Direktīvas 2006/24 saderību ar LESD 21. pantu par Eiropas pilsoņu tiesībām pārvietoties un uzturēties un ar Hartas 41. pantu par tiesībām uz labu pārvaldību.

51. Šajā ziņā ir iespējams veikt pirmo vienkāršošanu.

52. Pirmkārt, nedrīkst ņemt vērā, ka kļiedēta sajūta par uzraudzīšanu⁴⁵, kas var rasties, īstenojot Direktīvu 2006/24, var noteicoši ietekmēt to, kā Eiropas pilsoņi īsteno savu vārda un informācijas brīvību, un ka līdz ar to ir jākonstatē, ka rodas iejaukšanās tiesībās, kas ir garantētas Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 11. pantā⁴⁶. Tomēr var norādīt: papildus tam, ka Tiesas rīcībā nav pietiekamas informācijas, kas tai ļautu spriest par šo jautājumu, šīs būtu tikai papildu sekas tām, kuras izraisītu tādas iejaukšanās tiesībās uz privātās dzīves neaizskaramību, kas turpmāk tiks ļoti rūpīgi un detalizēti pārbaudīta.

53. Turklāt *High Court* nesniedz nekādus paskaidrojumus, kādēļ par piemērotu izvēli tā uzskata LESD 21. pantu (Eiropas pilsoņu uzturēšanās un pārvietošanās tiesības) un Hartas 41. pantu (tiesības uz labu pārvaldību), lai izvērtētu Direktīvas 2006/24 spēkā esamību, ne arī jebkādu norādi par ietekmi, kāda minētajai direktīvai varētu būt uz pilsoņu brīvu pārvietošanos vai labas pārvaldības principu, atšķirībā no prasībām, kas tagad ir paredzētas Tiesas Reglamenta 94. pantā. Tātad Tiesai nav arī informācijas, kas tai ļautu spriest par šo jautājumu.

54. Tātad galvenokārt ir jāpārbauda Direktīvas 2006/24 saderība ar Hartas 7. un 8. pantu.

ii) Pāris, ko veido tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību un tiesības uz personas datu aizsardzību

55. Hartas 8. pantā ir garantētas tiesības uz personas datu aizsardzību – kā tiesības, kas ir atšķirīgas no tiesībām uz privātās dzīves neaizskaramību. Lai gan datu aizsardzība ir paredzēta, lai garantētu privātās dzīves neaizskaramību, tā ir īpaši pakļauta autonomai sistēmai, kas galvenokārt ir noteikta ar Direktīvu 95/46, Direktīvu 2002/58, Regulu Nr. 45/2001 un Direktīvu 2006/24, kā arī ar Pamatlēmumu 2008/977/TI⁴⁷ – policijas un tiesu iestāžu sadarbības krimināllietās jomā.

56. Direktīva 2006/24 būtiski ietekmē tiesības uz personas datu aizsardzību, ciktāl tās 5. pantā ir noteikts pienākums dalībvalstīm nodrošināt, ka tiek saglabāti dati, kas ļauj vai var ļaut identificēt personu, kas ir komunikācijas⁴⁸ avots un galamērķis, kā arī viņas atrašanās vietu un komunikācijas laiku, vai nu atsaucoties uz viņas tālruņa numuru, vai identifikācijas numuru, vai jebkuru citu viņai raksturīgu elementu, piemēram, IP adresi interneta pakalpojumiem.

57. Turklāt Direktīvas 2006/24 1. panta 2. punktā ir arī skaidri norādīts, ka tā it īpaši attiecas uz datiem, kas vajadzīgi, lai identificētu publisko komunikāciju tīklu vai publiski pieejamu elektronisko komunikāciju pakalpojumu lietotājus vai abonentus. Šie dati tātad ir vieni no tiem, kuru izpaušanai no katra indivīda ir jāsaņem skaidra atļauja, ņemot vērā viņu “tiesības kontrolēt savu informāciju”⁴⁹.

45 — Manu izklāstu par šo sajūtu skat. šo secinājumu 72. punktā.

46 — Saskaņā ar tā saukto “chilling effect” (preventīvas iedarbības) doktrīnu. *US Supreme Court*, *Wieman* pret *Updegraff*, 344 US 183 (1952); ECT 2011. gada 25. oktobra spriedums lietā *Altuğ Taner Akçam* pret Turciju, prasības pieteikums Nr. 27520/07, 81. punkts; it īpaši skat. “The Chilling Effect in Constitutional Law”, *Columbia Law Review*, 1969, 69. sēj., Nr. 5, 808. lpp.

47 — Padomes 2008. gada 27. novembra Pamatlēmums par tādu personas datu aizsardzību, ko apstrādā, policijas un tiesu iestādēm sadarbojoties krimināllietās (OV L 350, 60. lpp.).

48 — Man jau ir bijusi iespēja to precizēt 74.–80. punktā manos secinājumos lietā, kurā ir pasludināts spriedums *Scarlet Extended* (minēts iepriekš).

49 — Par šo jēdzienu it īpaši skat. Hoffmann-Riem, W., “Informationelle Selbstbestimmung in der Informationsgesellschaft – auf dem Wege zu einem neuen Konzept des Datenschutzes”, *Archiv des öffentlichen Rechts*, 1998, 123. sēj., 513. lpp., kā arī Pouillet, Y., un Rouvroy, A., “Le droit à l'autodétermination informationnelle et la valeur du développement personnel. Une réévaluation de l'importance de la vie privée pour la démocratie”, no: *État de droit et virtualité*, Benyekhlef, K., un Trudel, P. izd. Thémis, Monreāla, 2009, 158. lpp.

58. Sākotnēji šķiet, ka Direktīva 2006/24 ir iejaukšanās tiesībās uz personas datu aizsardzību, jo uz to skaidri attiecas Hartas 8. panta 2. un 3. punkta noteikumi. Direktīvā ir precizēts, ka saglabātajiem datiem saskaņā ar tās tiesību normām ir pilnībā piemērojama gan Direktīva 95/46 un Direktīva 2002/58⁵⁰, gan Eiropas Padomes 1981. gada Konvencija par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu automatizētu apstrādi⁵¹.

59. Tomēr turpmāk izklāstīto iemeslu dēļ vislielāko modrību prasa nevis noteikumi par saglabāto datu apstrādi, ko veic elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniedzēji, vai arī noteikumi par datu izmantošanu, ko veic dalībvalstu pilnvarotās kompetentās iestādes, bet pati attiecīgo datu vākšana un to saglabāšana, kā arī to ietekme uz tiesībām uz privātās dzīves neaizskaramību.

60. Pirmkārt, apstāklis, ka Direktīva 2006/24 var pilnīgi atbilst Hartas 8. panta 2. un 3. punkta prasībām un ka var uzskatīt, ka tā ir saderīga ar Hartas 8. pantu, tomēr nekādā ziņā nenozīmē, ka tā ir pilnīgi saderīga ar prasībām, kas izriet no tiesībām uz privātās dzīves neaizskaramību, kuras ir garantētas Hartas 7. pantā.

61. “Privātajā jomā”, kas veido “personiskās jomas” kodolu, nevar izslēgt, ka tiesisko regulējumu, kas ierobežo tiesības uz personas datu aizsardzību saskaņā ar Hartas 8. pantu, tomēr var uzskatīt par tādu, ar kuru nesamērīgi tiek pārkāpts Hartas 7. pants.

62. Protams, tiesības uz personas datu aizsardzību ir balstītas uz pamattiesībām uz privātās dzīves neaizskaramību⁵², tādēļ – kā Tiesai ir bijusi iespēja uzsvērt⁵³ – Hartas 7. un 8. pants ir tik cieši saistīti⁵⁴, ka var uzskatīt, ka tajos ir noteiktas “tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību attiecībā uz personas datu apstrādi”⁵⁵.

63. Taču ne vienmēr tas tā notiek. Saikne starp šīm divām tiesībām būtībā ir atkarīga no attiecīgo datu veida, lai arī tie joprojām ir personiski, proti, attiecas uz personu, individu.

64. Proti, tās ir piemērojamas pašiem personiskajiem datiem, proti, datiem, kas individualizē personu, piemēram, tie var būt tādi dati, kas agrāk tika norādīti uz caurlaides. Šiem datiem bieži vien piemīt noteikta pastāvība un bieži vien arī – noteikta neitralitāte. Tie ir tikai personiski dati, un varētu kopumā sacīt, ka Hartas 8. panta struktūra un tajā noteiktās garantijas ir vislabāk tiem piemērotas.

65. Tomēr tie ir dati, kas savā ziņā ir ne tikai personiski. Tie ir dati, kas būtiski attiecas uz privāto dzīvi, privātās dzīves konfidencialitāti, tostarp intimitāti. Šajos gadījumos problēma saistībā ar personas datiem rodas, ja tā var sacīt, jau “no paša sākuma”. Problēma rodas ne tikai attiecībā uz garantijām, veicot datu apstrādi, bet vēl agrāk attiecībā uz datiem pašiem par sevi, proti, personas privātās dzīves apstākļi varētu izkristalizēties datu veidā, un tādējādi tie varētu tikt pakļauti elektroniskai apstrādei.

66. Tieši šajā ziņā ir iespējams apgalvot, ka, ja runa ir par šādiem datiem, rodas problēma, kas būtībā ir jāaplūko pirms to apstrādes problēmas, un tā galvenokārt attiecas uz privātās dzīves neaizskaramību, ko garantē Hartas 7. pants, un tikai sekundāri – uz garantijām saistībā ar personas datu apstrādi, kas ir noteiktas Hartas 8. pantā.

50 — Skat. Direktīvas 2006/24 preambulas 15. apsvērumu.

51 — Skat. Direktīvas 2006/24 preambulas 20. apsvērumu.

52 — Šajā ziņā skat. 51. punktu ģenerālvokātes J. Kokotes [J. Kokott] secinājumos lietā, kurā tika pasludināts spriedums *Promusicae* (minēts iepriekš).

53 — Spriedums apvienotajās lietās *Volker und Markus Schecke* un *Eifert* (minēts iepriekš). Šī saikne ir arī skaidri noteikta paskaidrojumos par Hartu; skat. Paskaidrojumus par 8. pantu – Personas datu aizsardzība, kuros ir precizēts, ka Hartas 8. pants ir tostarp balstīts uz ECPAK 8. pantu par tiesībām uz privātās dzīves neaizskaramību.

54 — Šī saikne tostarp nozīmē, ka Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūra par ECPAK 8. panta par tiesībām uz privātās un ģimenes dzīves neaizskaramību interpretāciju attiecībā uz personas datu aizsardzību saskaņā ar Hartas 52. panta 3. pantu saglabā visu savu nozīmi, interpretējot Hartas 8. pantu.

55 — Spriedums apvienotajās lietās *Volker und Markus Schecke* un *Eifert* (minēts iepriekš, 52. punkts).

67. Kā izriet no iepriekš minētā, pareizi “pozicionējot” pamattiesību pāri, ko veido tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību (Hartas 7. pants) un tiesības uz personas datu aizsardzību (Hartas 8. pants), Direktīvas 2006/24 spēkā esamība ir galvenokārt jāizvērtē no iejaukšanās tiesībās uz privātās dzīves neaizskaramību aspekta.

b) Īpaši būtiska iejaukšanās tiesībās uz privāto dzīvi

68. Vispirms pat nerodas šaubas, ka Direktīva 2006/24 pati par sevi nozīmē “iejaukšanos” tiesībās uz privātās dzīves neaizskaramību⁵⁶. Tas ir konstatēts pašā direktīvā, kurā tā definēta kā “datu saglabāšanas instruments”, kas “ir nepieciešams pasākums”, “kurš atbilst ECPAK 8. pantam”⁵⁷ vai arī Hartas 7. pantam. Tiesa turklāt izmanto šo jēdzienu attiecībā uz šo direktīvu⁵⁸.

69. Savukārt Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir vairākkārt nospriedusi, ka valsts iestāžu veiktā datu par indivīda privāto dzīvi uzglabāšana ir uzskatāma par iejaukšanos tiesībās uz privātās dzīves neaizskaramību, kas garantētas ECPAK 8. panta 1. punktā⁵⁹, precizējot, ka nav būtiskas nozīmes tam, kur šie dati tiek izmantoti⁶⁰.

70. Šeit ir jāmēģina kvalificēt šo iejaukšanos. Šajā ziņā, kā es turpmāk to izklāstīšu sīkāk, var apgalvot, ka Direktīva 2006/24 ir *īpaši būtiska* iejaukšanās⁶¹ tiesībās uz privātās dzīves neaizskaramību.

71. Protams, Direktīvas 2006/24 piemērošanas jomā skaidri un konsekventi⁶² nav iekļauts telefonu vai elektronisko komunikāciju saturs, pati nodotā informācija.

72. Tomēr daudzu datu, kas ir iegūti vai apstrādāti lielākajā Eiropas Savienības pilsoņu parasto elektronisko komunikāciju daļā⁶³, savākšana⁶⁴, un it īpaši saglabāšana⁶⁵, ļoti apjomīgās datu bāzēs, ir būtiska iejaukšanās viņu privātajā dzīvē, lai arī tas tikai rada nosacījumus iespējai *a posteriori* veikt kontroli pār viņu personisko un profesionālo darbību. Šādu datu vākšana rada apstākļus uzraudzībai, kas, lai arī var tikt veikta tikai *a posteriori* tad, kad šie dati tiek izmantoti, tomēr pastāvīgi – visā datu saglabāšanas laikā – apdraud Savienības pilsoņu tiesības uz viņu privātās dzīves noslēpumu. Radītā kļiedētā sajūta par uzraudzību⁶⁶ padara īpaši aktuālu jautājumu par datu saglabāšanas ilgumu.

56 — Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir vairākkārt nospriedusi, ka tai nebija “ne iespējams, ne nepieciešams censties izsmēloši definēt “privātās dzīves” jēdzienu”; it īpaši skat. 1992. gada 16. decembra spriedumu lietā *Niemietz* pret Vāciju, prasības pieteikums Nr. 13710/88, A sērija, Nr. 251-B, 29. punkts. Katrā ziņā runa ir par “plašu” jēdzienu; skat. 2002. gada 19. aprīļa spriedumu lietā *Pretty* pret Apvienoto Karalisti. Par privātās dzīves jēdzienu it īpaši skat. Rubinfeld, J., “The Right of Privacy”, *Harvard Law Review*, 1989, 102. sēj., 737. lpp.; De Schutter, O., “La vie privée entre droit de la personnalité et liberté”, *Revue trimestrielle des droits de l'homme*, 1999, 827. lpp.; Wachsmann, P., “Le droit au secret de la vie privée”, no: F. Sudre, *Le droit au respect de la vie privée au sens de la Convention européenne des droits de l'homme*, Bruylant, 2005, 119. lpp., un Rigaux, F., “La protection de la vie privée en Europe”, no: *Le droit commun de l'Europe et l'avenir de l'enseignement juridique*, de Witte B. un Forder, C., izd. Metro, Kluwer, 1992, 185. lpp.

57 — Skat. Direktīvas 2006/24 preambulas 9. apsvērumu.

58 — Skat. spriedumu lietā *Īrija/Parlaments un Padome* (minēts iepriekš, 57. punkts), kā arī manus iepriekš izklāstītos apsvērumus par to.

59 — It īpaši skat. 1987. gada 26. marta spriedumu lietā *Leander* pret Zviedriju, A sērija, Nr. 116, 22. lpp., 48. punkts.

60 — It īpaši skat. 2000. gada 16. februāra spriedumu lietā *Amann* pret Šveici, Nr. 27798/95, 65. punkts (*Recueil des arrêts et décisions*, 2000-II, 65., 69. un 80. punkts).

61 — Mans izcēlums.

62 — Skat. preambulas 13. apsvērumu, 1. panta 2. punktu un 5. panta 2. punktu.

63 — Direktīvas 2006/24 preambulas 13. apsvērumā ir precizēts, ka saglabāšanas pienākums attiecas tikai uz “pieejamajiem datiem”, kas nozīmē, ka attiecībā uz tādu datu saglabāšanu, kuri saistīti ar interneta e-pastu un interneta telefoniju, minētais pienākums “var attiekties vienīgi uz datiem no pakalpojuma sniedzēju vai tiklu operatoru pašpalpojumiem [pašu dienestiem]”.

64 — Šajā ziņā skat. Nettesheim, M., “Grundrechtsschutz der Privatheit”, no: *Der Schutzauftrag des Rechts*, Veröffentlichungen der Vereinigung der Deutschen Staatsrechtslehrer, 2011, 70. sēj., 7. lpp.

65 — Par iejaukšanos, kas izriet tikai no informācijas turēšanas, kura turklāt ir tikusi savākta pirms Eiropas Cilvēktiesību aizsardzības konvencijas stāšanās spēkā, skat. ECT 2000. gada 4. maija spriedumu lietā *Rotaru* pret Rumāniju, prasības pieteikums Nr. 28341/95 (*Recueil des arrêts et décisions*, 2000-V, 46. punkts).

66 — Atbilstoši teicienam, ko izmantojusi *Bundesverfassungsgericht* [Federālā Konstitucionālā tiesa] 2010. gada 2. marta spriedumos 1 BvR 256/08, 1 BvR 263/08 un 1 BvR 586/08, http://www.bundesverfassungsgericht.de/entscheidungen/rs20100302_1bvr025608.html.

73. Šajā ziņā vispirms ir jāņem vērā, ka šīs iejaukšanās sekas ir vēl jo būtiskākas elektronisko saziņas līdzekļu nozīmes mūsdienu sabiedrībā dēļ, neatkarīgi no tā, vai runa ir par digitāliem vai par interneta mobilo komunikāciju tīkliem, un ļoti liela Eiropas iedzīvotāju daļa tos masveidā un intensīvi izmanto visās privātās vai profesionālās darbības jomās⁶⁷.

74. Šajā ziņā vēlreiz ir jāuzsver, ka attiecīgie dati nav personas dati klasiskajā šī jēdziena izpratnē, kas attiecas uz konkrētu informāciju par personu identitāti, bet uz, tā teikt, kvalificētajiem personas datiem, kurus izmantojot, var izveidot ticamu un izsmelšu kartogrāfiju par ievērojamu personas uzvedības daļu, kas stingri attiecas uz viņas privāto dzīvi, un pat izveidot pilnīgu un precīzu viņa privātās identitātes aprakstu.

75. Šīs iejaukšanās intensitāti pastiprina tādi faktori, kas palielina risku, ka, neatkarīgi no pienākumiem, kuri Direktīvā 2006/24 uzlikti gan pašām dalībvalstīm, gan elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniedzējiem, saglabātie dati varētu tikt izmantoti prettiesiskiem mērķiem, kas varētu skart privāto dzīvi vai, plašāk, krāpnieciskiem vai ļaunprātīgiem mērķiem.

76. Proti, datus saglabā nevis pašas valsts iestādes, ne arī šī saglabāšana notiek to tiešā pārraudzībā, bet to veic elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniedzēji⁶⁸, kuriem ir uzlikta lielākā to pienākumu daļa, ar kuriem tiek nodrošināta datu aizsardzība un drošība.

77. Protams, Direktīvā 2006/24⁶⁹ dalībvalstīm ir uzlikts pienākums nodrošināt, ka dati tiek saglabāti saskaņā ar minēto direktīvu. Tomēr ir interesanti konstatēt, ka tas notiek tikai tādā veidā, lai šādus datus un citu vajadzīgu informāciju, kas saistīta ar minētajiem datiem, "būtu iespējams nekavējoties nodot kompetentajām iestādēm". Direktīvā 2006/24 ir arī paredzēts, ka dalībvalstīm ir jānodrošina, ka elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniedzēji attiecībā uz saglabātajiem datiem ievēro vismaz noteiktus principus par datu aizsardzību un drošību.

78. Tomēr nevienā Direktīvas 2006/24 tiesību normā nav paredzēts, ka šādu pakalpojumu sniedzēju pienākums būtu pašiem uzglabāt saglabājamus datus tās dalībvalsts teritorijā, uz kuru attiecas dalībvalsts jurisdikcija, kas savukārt ievērojami palielina risku, ka dati var būt pieejami vai tikt atklāti, pārkāpjot šo tiesisko regulējumu.

79. Šādi datu saglabāšanas "ārpakalpojumi", protams, ļauj padarīt saglabātos datus mazāk pieejamus dalībvalstu valsts iestādēm un tātad novērst to tiešu ietekmi un jebkādu kontroli⁷⁰, bet tādējādi vienlaikus palielinās iespējamība, ka tie var tikt izmantoti, neievērojot prasības, kas izriet no tiesībām uz privātās dzīves neaizskaramību.

80. Tātad, kā izriet no iepriekš minētā izklāsta, Direktīva 2006/24 ir īpaši būtiska iejaukšanās tiesībās uz privātās dzīves neaizskaramību, un tās spēkā esamība, un it īpaši tās samērīgums, ir galvenokārt jāizvērtē, ņemot vērā prasības, kas izriet no šīm pamattiesībām.

3) Par sprieduma lietā Īrija/Parlaments un Padome piemērojamību Direktīvas 2006/24 spēkā esamības vērtējumam

81. Šajā ievada apsvērumu posmā atliek tikai izvērtēt sprieduma lietā Īrija/Parlaments un Padome ietekmi uz Tiesai iesniegto divkāršo lūgumu novērtēt Direktīvas 2006/24 spēkā esamību.

67 — Par moderno informāciju tehnoloģiju, un it īpaši interneta pastiprinājuma efektu, skat. ECT 2011. gada 13. janvāra spriedumu lietā *Mouvement Raëlien Suisse* pret Šveici, prasības pieteikums Nr. 16354/06, 54. un nākamie punkti; 2010. gada 16. februāra spriedumu lietā *Akdaş* pret Turciju, prasības pieteikums Nr. 41056/04, 28. punkts, un 2009. gada 16. jūlija spriedumu lietā *Willem* pret Franciju, prasības pieteikums Nr. 10883/05, 36. un 38. punkts.

68 — Skat. Direktīvas 2006/24 3. panta 1. punktu, kurā ir noteikts saglabāšanas pienākums.

69 — Skat. Direktīvas 2006/24 8. pantu ar nosaukumu "Saglabāto datu uzglabāšanas prasības".

70 — Uz to ir norādījusi *Bundesverfassungsgericht* 2010. gada 2. marta spriedumā (minēts iepriekš, 214. punkts).

82. Šajā ziņā ir jāatgādina, ka minētajā lietā Tiesā tika celta tieša prasība par Direktīvas 2006/24 atcelšanu, apgalvojot tikai, ka tā tika pamatota ar nepareizu juridisko pamatu. Tādējādi Tiesa sava sprieduma 57. punktā skaidri norādīja, ka “Īrijas iesniegtā prasība ir tikai par juridiskā pamata izvēli, nevis par iespējamu pamattiesību pārkāpumu, kas izrietētu no iejaukšanās tiesībās uz privātās dzīves neaizskaramību, ko ietver Direktīva 2006/24”.

83. Tomēr attiecībā uz abās lietās iesniegtajiem lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu, kuros ir uzdots jautājums par Direktīvas 2006/24 noteikumu samērīgumu LES 5. panta 4. punkta izpratnē (pirmais jautājums lietā C-293/12), no vienas puses, un Hartas 52. panta 1. punkta izpratnē (otrais jautājums lietā C-293/12 un pirmais jautājums lietā C-594/12), no otras puses, Tiesas piesardzīgo nostāju ir iespējams interpretēt divās nozīmēs, kas var papildināt viena otru.

84. Pirmā iespējamā interpretācija, kas galu galā ir jāņem vērā jebkurā gadījumā, ir uzskatīt, ka Tiesa, kurai bija jāizskata ļoti konkrēti Īrijas prasījumi atcelt tiesību aktu, nebija aicināta izvērtēt Direktīvas 2006/24 saderību ar Hartā garantētajām pamattiesībām, it īpaši tiesībām uz privātās dzīves neaizskaramību, kas ir garantētas Hartas 7. pantā. Minētā sprieduma 57. punktā Tiesa pati precizēja, ka tai nebija jāpārbauda jautājums par saderību ar Hartas 52. panta 1. punktā izvirzītajām prasībām, it īpaši ar tiesību akta statusa un samērīguma prasībām.

85. Otrā nozīme, kuru var piešķirt minētajai piesardzīgajai nostājai un kuru ir daudz grūtāk izpētīt, varētu būt tāda, ka, lai arī spriedumā lietā Īrija/Parlaments un Padome tika apstiprināts Direktīvas 2006/24 juridiskais pamats, Tiesa nebija pārbaudījusi minētās direktīvas samērīgumu LES 5. panta 4. punkta izpratnē un saistībā ar tās iejaukšanos pamattiesībās, kā to oficiāli lūdz *High Court* savā pirmajā jautājumā lietā C-293/12. Būtībā ir jāapsver, vai, ņemot vērā juridisko pamatu, iejaukšanās tiesībās uz privātās dzīves neaizskaramību, ko rada Direktīva 2006/24, joprojām ir saprātīgi samērīga ar tajā izvirzītajiem mērķiem.

86. Sākumā aplūkošu jautājumus, kas ir atvasināti no samērīguma principa LES 5. panta 4. punkta izpratnē, kurā, kā norādīts, ir noteikts, ka ir jāizpēta iespējas, kas izriet no otrās iespējamās sprieduma lietā Īrija/Parlaments un Padome 57. punkta interpretācijas. Pēc tam, pamatojoties uz pirmo – neproblemātisko – interpretāciju, es pārbaudīšu iesniedzējtiesas uzdoto jautājumu saistībā ar nosacījumiem pamattiesību īstenošanas ierobežojumu noteikšanai kodolu.

B – Par samērīgumu LES 5. panta 4. punkta izpratnē, pieņemot Direktīvu 2006/24 (pirmais jautājums lietā C-293/12)

87. Uzdodot pirmo jautājumu lietā C-293/12, *High Court* būtībā Tiesai jautā, vai, ņemot vērā LES 5. panta 4. punktu, Direktīva 2006/24 ir samērīga ar tajā izvirzītajiem mērķiem – vai nu nodrošināt piekļuvi datiem, kas saglabāti smagu noziegumu atklāšanas un kriminālvajāšanas mērķiem, vai nodrošināt iekšējā tirgus pareizu darbību, vai arī ar abiem mērķiem.

88. Atbilde uz šo jautājumu ir jāsniedz tikai tiktāl, ciktāl var pieņemt, ka Tiesa savā spriedumā Īrija/Parlaments un Padome tikai ir spriedusi par EKL 95. panta kā Direktīvas 2006/24 juridiskā pamata izvēles pamatotību, atstājot neskartu jautājumu par pašas direktīvas samērīgumu ar mērķiem, kurus ar to var censties sasniegt, pamatojoties uz šo juridisko pamatu. Tātad turpmākais izklāsts ir jāsaprot tādējādi, ka to ietekmē sprieduma lietā Īrija/Parlaments un Padome interpretācija, kuru tomēr vēl varētu apspriest.

89. Ciktāl *High Court* lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu uzdod jautājumu gan par Direktīvas 2006/24 – Savienības tiesību akta – samērīgumu LES 5. panta 4. punkta izpratnē, gan par samērīgumu attiecībā uz pamattiesību Hartas 52. panta 1. punkta izpratnē īstenošanas ierobežojumiem, ir jāpatur prātā, ka pārbaudēm, kuras veic saskaņā ar šīm divām tiesību normām, ir

atšķirīgs raksturs⁷¹. Samērīgums LES 5. panta 4. punkta izpratnē, ko skata kopā ar subsidiaritātes principu, ir vispārējs princips, kas reglamentē Eiropas Savienības rīcību un ir priekšnosacījums visu iestāžu tiesību aktu pieņemšanai. Tam it īpaši ir spēja kanalizēt Savienības iejaukšanos, ievērojot dalībvalstu kompetences. Samērīgums Hartas 52. panta 1. punkta izpratnē ir leģitimitātes priekšnosacījums jebkādam pamattiesību īstenošanas ierobežojumam. Lai arī pārbaudes, kuras veic atbilstoši abiem noteikumiem, var īstenot tādā pašā veidā, tās tomēr netiek īstenotas ar tādu pašu precizitāti.

90. Pēc šī precizējuma ir jāatgādina, ka tādā dalītās kompetences jomā kā iekšējais tirgus⁷² Savienības likumdevējam ir jānosaka pasākumi, kurus tas uzskata par nepieciešamiem, lai sasniegtu izvirzītos mērķus, ievērojot subsidiaritātes un samērīguma principus, kas ir noteikti LES 5. pantā⁷³.

91. Šajā gadījumā saskaņā ar Protokola par subsidiaritātes principa un samērīguma principa piemērošanu 5. pantu Komisija ir pamatojusi Direktīvas 2006/24 pieņemšanu saistībā ar samērīguma principu, kā tas izriet no tās 2005. gada 21. septembra priekšlikuma⁷⁴.

92. Tomēr *High Court*, uzdodot jautājumu, vēlas noskaidrot nevis to, vai Komisija šajā gadījumā izpildījusi savus pienākumus, bet to, vai pati Direktīva 2006/24 atbilst LES 5. panta 4. punktā noteiktajam prasībām.

93. Saskaņā ar Tiesas atkārtotu judikatūru Savienības tiesību aktu var uzskatīt par samērīgu tikai tad, ja ar veiktajiem pasākumiem var sasniegt izvirzītos mērķus un ja netiek pārsniegts tas, kas ir nepieciešams, lai sasniegtu šos mērķus⁷⁵.

94. *High Court* uzdotais jautājums šajā ziņā rada īpašas grūtības. Šajā gadījumā rodas jautājums, vai ar Direktīvu 2006/24 veikto pasākumu samērīgums LES 5. panta 4. punkta izpratnē ir jāvērtē, ņemot vērā divus tajā izvirzītos mērķus – valstu tiesisko regulējumu saskaņošanu, lai nodrošinātu pareizu iekšējā tirgus darbību, un datu pieejamības nodrošināšanu noziegumu novēršanas mērķiem vai, gluži pretēji, ņemot vērā vienīgo mērķi, kas ir tieši saistīts ar juridisko pamatu, pamatojoties uz kuru tā tika pieņemta.

95. Šajā ziņā ir jānošķir tās galvenais mērķis⁷⁶, proti, iekšējā tirgus darbība, un izvirzītie galamērķi, kurus var kvalificēt vienā vai otrā veidā, bet kuri nekādā gadījumā nav galvenie. Precīzāk, vispirms ir jāpārbauda Direktīvas 2006/24 samērīgums, ciktāl tajā elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniedzējiem tiek uzlikts pienākums vākt, saglabāt un nodrošināt pieejamību datiem, kas “rada tiesības” attiecībā uz minēto pienākumu saskaņošanas vajadzībām.

96. Šajā ziņā vispirms ir jāatgādina, ka Savienības likumdevēja veikto pasākumu atbilstošā rakstura pārbaudes tiesā, kuru veic Tiesa, intensitāte ir tieši saistīta ar tai piemītošo rīcības brīvību⁷⁷. Tiesa vairākkārt ir nospriedusi, ka jomās, kurās tās darbība ietver politiska, ekonomiska vai sociāla rakstura izvēli un kurās ir jāveic sarežģīts vērtējums, piemēram, tādās jomās kā kopējās lauksaimniecības

71 — Šajā ziņā skat. Bast, J., un von Bogdandy, A., no: Grabitz/Hilf un Nettesheim, *Das Recht der Europäischen Union*, Beck, Lieferung 2013, Artikel 5, un Streinz, R., no: Stein, R. (red.), *EUV/AEUV*, Beck, 2. izd., 2012, Artikel 5.

72 — Skat. LESD 4. panta 2. punkta a) apakšpunktu.

73 — Skat. 2012. gada 29. marta spriedumus lietā C-504/09 P Komisija/Polija (79. punkts) un lietā C-505/09 P Komisija/Igaunija (81. punkts).

74 — Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par tādu datu saglabāšanu, kurus apstrādā saistībā ar publiski pieejamu elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniegšanu, un par grozījumiem Direktīvā 2002/58 (COM(2005) 438, galīgā redakcija).

75 — It īpaši skat. 2005. gada 6. decembra spriedumu apvienotajās lietās C-453/03, C-11/04, C-12/04 un C-194/04 *ABNA* u.c. (Krājums, I-10423. lpp., 68. punkts), 2010. gada 8. jūnija spriedumu lietā C-58/08 *Vodafone* u.c. (Krājums, I-4999. lpp., 51. punkts) un spriedumu apvienotajās lietās *Volker und Markus Schecke* un *Eifert* (minēts iepriekš, 74. punkts).

76 — Tiesas kvalifikācija spriedumā lietā Īrija/Parlaments un Padome (minēts iepriekš, 85. punkts).

77 — It īpaši skat. 2009. gada 14. maija spriedumu lietā C-34/08 *Azienda Agricola Disaro Antonio* u.c. (Krājums, I-4023. lpp., 76.–83. punkts).

politika⁷⁸ vai kopējā tirdzniecības politika⁷⁹, Savienības likumdevējam ir plaša rīcības brīvība⁸⁰ un tādēļ pārbaude tiesā ir ierobežota. Tiesai nav jānosaka, vai veiktais pasākums bija vienīgais vai vislabākais iespējamais pasākums, bet jāpārlicinās, ka tas ir balstīts uz objektīviem elementiem⁸¹ un nav acīmredzami nepiemērots izvirzītā mērķa sasniegšanai⁸².

97. Šajā ziņā netiek apstrīdēts, ka Direktīva 2006/24 ir pasākums, kas ir piemērots pirmā – formālā – mērķa, proti, nodrošināt pareizu iekšējā tirgus darbību, sasniegšanai. Tā ir neapšaubāmi pielāgota tam, lai novērstu pašreizējās un nākotnē iespējamās likumdošanas un tehniskās atšķirības⁸³ valsts tiesiskajos regulējumos, uzliekot elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniedzējiem pienākumu saglabāt datus.

98. Attiecībā uz iestāžu rīcības brīvību var arī pieņemt, ka ar Direktīvu 2006/24 īstenotā saskaņošana bija ļoti nepieciešama, lai mazinātu likumdošanas un tehniskās atšķirības starp elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniedzējiem noteiktajām prasībām attiecībā uz saglabājamo datu veidiem, saglabāšanas termiņiem un prasībām⁸⁴.

99. Visbeidzot vēl ir jāpārbauda, vai Direktīvu 2006/24 var uzskatīt par samērīgu šī vārda šaurajā nozīmē.

100. Direktīvas 2006/24 samērīguma LES 5. panta 4. punkta izpratnē pārbaudes pēdējā posmā ir jākonstatē, ka pastāv acīmredzama nesamērība starp tādas iejaukšanās intensitāti pamattiesību regulēšanas jomā, kas rodas tādēļ, ka dalībvalstīm, ieviešot Direktīvu 2006/24, ir jāiejaucas tiesībās uz privātās dzīves neaizskaramību, un mērķi attiecībā uz nepieciešamību nodrošināt iekšējā tirgus darbību, kas ir minētās direktīvas galvenais mērķis⁸⁵ un ar kuru ir pamatota tās pieņemšana, pamatojoties uz EKL 95. pantu. Šajā ziņā nedrīkst par zemu novērtēt ietekmi, kas piemērojamības, atbilstoši kurai rodas tiesības, dēļ ir Direktīvai 2006/24 uz dalībvalstu regulēšanas un pamattiesību satura nodrošināšanas kompetenci.

101. Kā norādīju iepriekš, Direktīvā 2006/24 elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniedzējiem ir uzlikts pienākums vākt un saglabāt datus, kurš, atkāpjoties no Direktīvā 95/46 un Direktīvā 2002/58 noteiktajiem principiem, nozīmē būtisku iejaukšanos tiesībās uz privātās dzīves neaizskaramību, tostarp atstājot dalībvalstu ziņā faktiski nodrošināt, ka tiek ievērotas pamattiesības.

102. Būtiska iejaukšanās tiesībās uz privātās dzīves neaizskaramību, kas – kā sekas tam, ka Direktīvas 2006/24 dēļ rodas tiesības, – dalībvalstīm ir jāietver savā valsts tiesību sistēmā, tādējādi šķiet nesamērīga ar vienīgo nepieciešamību nodrošināt iekšējā tirgus darbību, lai arī turklāt ir jāuzskata, ka minētā datu vākšana un saglabāšana ir atbilstoši un pat nepieciešami līdzekļi, lai sasniegtu minētajā direktīvā izvirzīto galamērķi, un ir paredzēti, lai nodrošinātu minēto datu

78 — Turpat (76. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

79 — It īpaši skat. 1998. gada 19. novembra spriedumu lietā C-150/94 Apvienotā Karaliste/Padome (*Recueil*, I-7235. lpp.).

80 — It īpaši skat. 2007. gada 1. februāra spriedumu lietā C-266/05 P *Sison*/Padome (Krājums, I-1233. lpp., 32.–34. punkts), 2008. gada 16. decembra spriedumu lietā C-127/07 *Arcelor Atlantique* un *Lorraine* u.c. (Krājums, I-9895. lpp., 57. punkts) un spriedumu lietā *Vodafone* u.c. (minēts iepriekš, 52. punkts).

81 — Skat. spriedumu lietā *Vodafone* u.c. (minēts iepriekš, 53. punkts).

82 — It īpaši skat. 2001. gada 12. jūlija spriedumu lietā C-189/01 *Jippes* u.c. (*Recueil*, I-5689. lpp., 82. un 83. punkts), 2002. gada 10. decembra spriedumu lietā C-491/01 *British American Tobacco (Investments)* un *Imperial Tobacco* (*Recueil*, I-11453. lpp., 123. punkts), 2005. gada 12. jūlija spriedumu apvienotajās lietās C-154/04 un C-155/04 *Alliance for Natural Health* u.c. (Krājums, I-6451. lpp., 52. punkts) un 2011. gada 28. jūlija spriedumu lietā C-309/10 *Agrana Zucker* (Krājums, I-7333. lpp., 84. punkts).

83 — Skat. Direktīvas 2006/24 preambulas 6. apsvērumu.

84 — Skat. Direktīvas 2006/24 preambulas 6. apsvērumu. Skat. arī Komisijas 2011. gada 18. aprīļa Izvērtējuma ziņojumu Padomei un Eiropas Parlamentam par Datu saglabāšanas direktīvu (Direktīva 2006/24/EK) (COM(2011) 225, galīgā redakcija, 3.2. punkts; turpmāk tekstā – “Izvērtējuma ziņojums par Direktīvu 2006/24”).

85 — Skat. spriedumu lietā Īrija/Parlaments un Padome (minēts iepriekš, 85. punkts).

pieejamību smagu noziegumu izmeklēšanas un kriminālvajāšanas mērķiem. Kopumā Direktīva 2006/24 nevarētu izturēt samērīguma pārbaudi to pašu iemeslu dēļ, ar kuriem tika pamatots tās juridiskais pamats. Paradoksāli, bet iemesli, kādēļ tā ir pamatota attiecībā uz tās juridisko pamatu, ir iemesli, kādēļ to nevar pamatot attiecībā uz samērīgumu.

103. Jautājums tomēr nav tik vienkāršs, jo ir jāņem vērā, ka “galvenais” mērķis nav līdzvērtīgs “ekskluzīvajam” mērķim, lai arī minētajam galvenajam mērķim ir bijusi būtiska nozīme pareiza juridiskā pamata noteikšanā. No šī viedokļa raugoties, jāatzīst, ka, pārbaudot Direktīvas 2006/24 samērīgumu LES 5. panta 4. punkta izpratnē, ir jāņem vērā tajā izvirzītais galamērķis – smagu noziegumu novēršana. Šajā ziņā bez grūtībām varētu pieņemt, ka Direktīva 2006/24 kā Savienības tiesību akts, neveicot pārbaudi attiecībā uz samērīgumu Hartas 52. panta 1. punkta izpratnē, varētu izturēt samērīguma pārbaudi precīzā LES 5. panta 4. punkta izpratnē un tikt atzīta par atbilstošu, nepieciešamu un pat samērīgu šaurā nozīmē.

104. Jautājums galu galā ir par to, vai samērīguma problēmas šaurā nozīmē, kas rodas saistībā ar Savienības tiesību aktu, ņemot vērā izvirzīto galveno mērķi, var atrisināt, ņemot vērā “fonā” esošo mērķi. Šis jautājums ir vēl grūtāk atrisināms tāpēc, ka tas rodas tādā kontekstā, kurā attiecīgā tiesību akta juridiskais pamats tieši tika apstiprināts, ņemot vērā tā galveno mērķi.

105. Tomēr, ciktāl Direktīvas 2006/24 kā tiesību akta, ar kuru tiek ierobežota pamattiesību īstenošana, samērīgums jāpārbauda atbilstoši Hartas 52. panta 1. punktam, es uzskatu, ka izskatāmajās lietās par šo jautājumu nav jāpieņem galīgs lēmums.

C – Par prasībām, kas atvasinātas no Hartas 52. panta 1. punkta (otrais jautājums lietā C-293/12 un pirmais jautājums lietā C-594/12)

106. Kā jau norādīju iepriekš, Direktīvā 2006/24, ar kuru tiek saskaņoti dalībvalstīs pieņemtie tiesiskie regulējumi, kas pieņemti saistībā ar iespēju, kura, šķiet, ir paredzēta Direktīvas 2002/58 15. panta 1. punktā, ir izveidota sistēma, kas paredz daļēju atkāpi no pēdējā minētajā direktīvā un Direktīvā 95/46 noteiktajiem principiem, garantējot tiesības uz personas datu aizsardzību un, plašākā nozīmē, tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību.

107. Plašākā nozīmē, iejaukšanās tiesībās uz privātās dzīves neaizskaramību, ko rada Direktīva 2006/24, ir pieņemama tikai tad, ja tā atbilst Hartas 52. panta 1. punktā paredzētajiem nosacījumiem, tātad ar nosacījumu, ka tā ir “noteikta tiesību aktos”, un, precīzāk, atbilst tiesību akta statusa prasībām, ar to tiek ievērota minēto tiesību būtība un tā ir samērīga, proti, ir nepieciešama un faktiski atbilst Savienības atzītajiem vispārējo interešu mērķiem vai citu personu tiesību un brīvību aizsardzības vajadzībām.

1) Par tiesību akta statusu

108. Šajā gadījumā ir tikko lietderīgi precizēt, ka, tā kā datu vākšana un saglabāšana datu pieejamības mērķiem ir paredzēta Direktīvā 2006/24, ir jāuzskata, ka iejaukšanās tiesībās uz privātās dzīves neaizskaramību, ko tā rada, ir formāli noteikta tiesību aktā Hartas 52. panta 1. panta izpratnē.

109. Tas nozīmē, ka Tiesas koncepcijai attiecībā uz nosacījumu, ka jābūt “noteiktiem tiesību aktos”, ņemot vērā Hartas 52. panta 3. punkta noteikumus, ir jābūt tuvu tai, ko aizstāv Eiropas Cilvēktiesību tiesa, proti, runa ir par nosacījumu, kuram, lai kompensētu to, ka šis nosacījums nav precizēts tiesību aktā (“tiesību akta statuss”)⁸⁶, ir jāpārsniedz tīri formāla prasība, lai to izteiktu pēc iespējas vienkāršāk⁸⁷.

110. Ir taisnība, ka šādai pārbaudei tikpat labi varētu būt sava vieta, veicot rūpīgu ierobežojuma samērīguma analīzi⁸⁸. Tomēr, lai ievērotu pieeju Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūrā, ja citi iemesli nav pietiekami, es uzskatu, ka ir jādod priekšroka pirmajai iespējai.

111. Atbilstoši tās prasības izpratnei, kas pārsniedz tikai formālo izpratni un atbilstoši kurai jebkurš ierobežojums jānosaka tiesību aktos, jautājums, kas rodas, ir par to, vai līdzās pamattiesību īstenošanas ierobežojumiem, kas rodas Direktīvas 2006/24 dēļ, pastāv prasība par obligātu izklāsta līmeni garantijām, kurām būtu jāpapildina šādi ierobežojumi.

112. Direktīvas 2006/24 4. pantā ir paredzēts, ka dalībvalstīm ir pienākums veikt vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka saglabātie dati konkrētos gadījumos un saskaņā ar valsts tiesību aktiem tiek nosūtīti tikai kompetentajām valsts iestādēm. Otrajā teikumā ir precizēts, ka “procedūras, kas jāievēro, un nosacījumi, kas jāizpilda, lai saņemtu piekļuvi saglabātajiem datiem atbilstīgi nepieciešamības un proporcionālītātes prasībām, visas dalībvalstis nosaka savos tiesību aktos, ņemot vērā attiecīgus Eiropas Savienības tiesību aktus vai starptautisko publisko tiesību aktus, un jo īpaši ECPAK, kā to ir interpretējusi Eiropas Cilvēktiesību tiesa”.

113. Grūtības, ar kurām mēs saskaramies saistībā ar Direktīvu 2006/24, – kas man vēlreiz ir jāatkārto – rada tas, ka runa ir par direktīvu, kuras mērķis ir tikai noteikt pienākumu elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniedzējiem vākt un saglabāt informāciju par datu plūsmu un atrašanās vietu, kura attiecas uz elektroniskām komunikācijām, nevis nodrošināt garantijas, kam jāreglamentē piekļuve minētajiem saglabātajiem datiem un to izmantošana. Kā norādīts iepriekš, Direktīvā 2006/24 šis jautājums ir vispārīgi atstāts dalībvalstu ziņā⁸⁹.

114. Tādējādi jautājums, kas rodas, ir tieši par to, vai, lai izpildītu prasību, ka jebkurš pamattiesību ierobežojums ir “jānosaka tiesību aktos”, var minēt tikai vispārēju norādi, neatkarīgi no tā, vai to papildina skaidra atsauce uz Direktīvā 95/46 un Direktīvā 2002/58 garantētajām tiesībām.

115. Šajā ziņā vispirms ir jāprecizē, ka situācija, kurā Savienība tikai pieņem tiesību aktus, saskaņojot tiesību normas, kuras ir nemainīgi pieņēmušas visas dalībvalstis, nav salīdzināma ar situāciju, kurā Savienība papildus nolemj, ka šādi tiesību akti ir vispārpiemērojami.

116. Pirmajā gadījumā Savienība var rīkoties tā, kā tas notika saistībā ar Direktīvu 2002/58, proti, galvenokārt atstāt valstu likumdevēju ziņā uzdevumu nodrošināt, ka tiesību aktos, kas pieņemti pēc dalībvalstu iniciatīvas un kas ietver pamattiesību ierobežojumu, tiek paredzētas visas nepieciešamās garantijas, lai minētie ierobežojumi un to piemērošana (“piekļuve”) atbilstu visām tiesību aktu statusa prasībām un samērīguma principam.

86 — Ir jāuzsver, ka līdz šim Tiesai nav bijusi iespēja paust viedokli par “tiesību akta statusa” minimālajām prasībām, ne arī par pienākumiem, kas šajā ziņā attiecīgi jāievēro Savienības iestādēm un dalībvalstīm.

87 — Šajā ziņā skat. 88.–100. punktu manos secinājumos lietā, kurā tika pasludināts spriedums lietā *Scarlet Extended*.

88 — Kā to dara *Bundesverfassungsgericht* 2010. gada 2. marta spriedumā (minēts iepriekš, 197.–203. punkts).

89 — Šajā ziņā skat. arī spriedumu lietā *Irja/Parlaments un Padome* (minēts iepriekš).

117. Turpretī otrajā gadījumā, kad pamattiesību ierobežojums ir paredzēts pašas Savienības tiesību aktos un tādējādi tas tai ir piedēvējams, atbildības daļa, kas ir jāuzņemas Savienības likumdevējam, ir pilnīgi atšķirīga. Direktīvas gadījumā ir skaidrs, ka tādā gadījumā kā šīs dalībvalstīm ir sīki jāparedz garantijas, ar kurām reglamentē pamattiesību ierobežojumu. Tomēr arī šķiet, ka Savienības likumdevējam ir jāuzņemas vadošā loma, nosakot pašas minētās garantijas. Tieši no šī viedokļa raugoties, ir jāpārbauda, vai ir ievērota prasība par tiesību aktu statusu.

118. Citiem vārdiem sakot, pārejot no tādas brīvprātīgas sistēmas kā tā, kuru var ieviest, pamatojoties uz Direktīvas 2002/58 15. pantu, uz tādu termiņu paredzošo sistēmu kā tā, kas ir noteikta Direktīvā 2006/24, līdztekus būtu jāparedz izmaiņas attiecībā uz garantijām un tādējādi Savienības likumdevējam būtu principiāli jāreglamentē dalībvalstīm piešķirtās ļoti plašās pilnvaras attiecībā uz piekļuvi datiem un to izmantošanu, pieņemot specifikācijas principu veidā.

119. Šajā ziņā vispirms ir jānorāda, ka gan Direktīvā 95/46, gan Direktīvā 2002/58 ir precizēts, ka tiesību ierobežojošiem pasākumiem, kurus dalībvalstis drīkst veikt, ir jābūt leģislatīviem⁹⁰. Tomēr Direktīvā 2006/24 ir tikai maznozīmīga atsauce uz šo formālo prasību⁹¹, tādējādi pazeminot to garantiju līmeni, kas noteikts direktīvās, no kurām tajā paredzēta atkāpe⁹².

120. Savienības likumdevējs, pieņemot tiesību aktu, ar ko tiek uzlikti pienākumi, kas paredz būtisku iejaukšanos Savienības pilsoņu pamattiesībās, nevar pilnīgi atstāt dalībvalstu ziņā noteikt garantijas, lai to pamatotu. Viņš pienākumu definēt un noteikt minētās garantijas nevar uzlikt tikai dalībvalstu kompetentajām likumdevēja un/vai administratīvajām iestādēm, kurām vajadzības gadījumā ir jānosaka valsts pasākumi šāda tiesību akta īstenošanai, ne arī pilnībā paļauties uz tiesu iestādēm, kuru pienākums ir pārbaudīt tā konkrētu piemērošanu. Viņam pilnībā jāuzņemas sava atbildības daļa, nosakot vismaz principus, kas jāievēro, nosakot, izveidojot, piemērojot un kontrolējot šo garantiju ievērošanu, jo pretējā gadījumā Hartas 51. panta 1. punkta noteikumi zaudētu jēgu.

121. Vairākkārt ir ticis noteikts un atkārtots, ka ar Direktīvu 2006/24 – kā tas ir norādīts tās 4. pantā⁹³ – netiek reglamentēta *piekļuve*⁹⁴ savāktajiem un saglabātajiem datiem vai to izmantošana, jo tas nebija iespējams, ņemot vērā pilnvaru sadalījumu starp dalībvalstīm un Savienību⁹⁵. Bet jautājums, kas tagad rodas, ir tieši par to, vai Savienība *var*⁹⁶ noteikt tādu pasākumu kā pienākums vākt un saglabāt attiecīgos datus noteiktu laikposmu, tajā pašā laikā vismaz principu veidā nenosakot garantijas attiecībā uz nosacījumiem, kuri ir jāizpilda, lai piekļūtu šiem datiem un tos izmantotu. Tieši, nosakot šos principus attiecībā uz piekļuvi savāktajiem un saglabātajiem datiem un to izmantošanu, ir iespējams izvērtēt šīs iejaukšanās konkrēto piemērojamību un tātad padarīt šo iejaukšanos par konstitucionāli atbalstāmu vai neatbalstāmu.

90 — Skat. Direktīvas 95/46 preambulas 54. apsvērumu un 13. panta 1. un 2. punktu un Direktīvas 2002/58 15. panta 1. punktu.

91 — Vienīgā atsauce uz šo prasību ir Direktīvas 2006/24 preambulas 17. apsvērumā, kurā ir precizēts, ka ir būtiski, lai dalībvalstis pieņemtu *tiesību aktus*, lai nodrošinātu, ka saglabātie dati tiktu sniegti vienīgi kompetentajām valsts iestādēm saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem, pilnībā ievērojot attiecīgo personu pamattiesības. Tomēr šis precizējums nav ietverts atbilstošajos Direktīvas 2006/24 4. panta noteikumos.

92 — Šeit ir jāatgādina, ka tostarp no Direktīvas 95/46 preambulas 10. apsvēruma un 1. panta – kā ir norādījis Tiesa – izriet, ka tās mērķis ir arī nepavājināt aizsardzību, ko nodrošina pastāvošās valsts tiesību normas, bet, gluži pretēji, garantēt Savienībā augsta līmeņa pamattiesību un brīvību aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi; skat. 2010. gada 9. marta spriedumu lietā Komisija/Vācija (minēts iepriekš, 22. punkts).

93 — Direktīvas 2006/24 4. pantā ir precizēts, ka dalībvalstīm ir jānodrošina, ka saglabātie dati “īpašos gadījumos un atbilstoši attiecīgās valsts tiesību aktiem tiek paredzēti vienīgi kompetentām valsts iestādēm”, un, precīzāk, ir attiecīgās valsts tiesībās jānosaka “procedūras, kas jāievēro, un nosacījumi, kas jāizpilda, lai saņemtu piekļuvi saglabātajiem datiem”.

94 — Mans izcēlums.

95 — Par šo jautājumu skat. 122. un nākamos punktus ģenerāladvokāta Ī. Bota [Y. Bot] secinājumos lietā, kurā tika pasludināts spriedums Īrija/Parlaments un Padome (minēts iepriekš). Skat. arī Direktīvas 95/46 3. panta 2. punkta pirmo ievilkumu, kā arī Pamatlēmumu 2008/977.

96 — Mans izcēlums.

122. Proti, pastāv cieša saikne starp pienākuma vākt un saglabāt datus konkrētu struktūru un nosacījumiem, ar kuriem vajadzības gadījumā tos dara pieejamus kompetentām valsts iestādēm un tos ļauj tām izmantot. Pat ir jāuzskata, ka, neapzinoties to, kā šī piekļuve un izmantošana var notikt, nav īsti iespējams pamatoti novērtēt iejaukšanos, ko rada attiecīgā datu vākšana un saglabāšana.

123. Ņemot vērā, ka Direktīvas 2006/24 juridiskais pamats ļāva nodrošināt pareizu iekšējā tirgus darbību un ka visus noteikumus par piekļuvi datiem un to izmantošanu nebija iespējams iekļaut tās noteikumos, tas, ka tajā paredzēto pienākumu vākt un saglabāt datus dēļ radās tiesības, nozīmēja, ka līdztekus tai bija jānosaka virkne principiālu garantiju kā nepieciešamu un neaizstājamu papildinājumu. Šajā ziņā vispārēja norāde uz dalībvalstīm ir nepietiekama un to nevar papildināt ar aizsardzības sistēmu, kas izveidota Direktīvā 95/46⁹⁷, vai ar Pamatlēmumu 2008/977⁹⁸, jo tas nav piemērojams.

124. Pat pieņemot sadalījumu, kuru ir ierosinājis ģenerālvokāts Ī. Bots secinājumos iepriekš minētajā lietā Īrija/Parlaments un Padome, un piekritot viņa viedoklim, ka vismaz tajā laikā bija grūti iekļaut garantijas attiecībā uz piekļuvi saglabātajiem datiem, Savienības likumdevējam, nosakot pienākumu vākt un saglabāt datus, nekas netraucēja papildus vismaz principu veidā noteikt virkni garantiju, kas ir jāizstrādā dalībvalstīm, lai reglamentētu to izmantošanu, un tādējādi noteikt iejaukšanās, ko tas rada, konkrētu apjomu un pilnīgu piemērošanas jomu.

125. Tādējādi, nepretendējot uz vispusību, Savienības likumdevējam bija jānosaka pamatprincipi, kas jāievēro, nosakot minimālās garantijas attiecībā uz piekļuvi savāktajiem un saglabātajiem datiem un to izmantošanu, kuru vidū var minēt šādus.

126. Ņemot vērā iejaukšanās intensitāti, tam bija jāsniedz to noziedzīgo nodarījumu apraksts, kuru dēļ varētu būt pamatota valsts iestāžu piekļuve savāktajiem un saglabātajiem datiem, iekļaujot augstākas pakāpes precizējumu nekā “smagie noziegumi”⁹⁹.

127. Tam būtu bijis jānorāda, ka dalībvalstu tiesiskajos regulējumos ir jāparedz, ka piekļūt savāktajiem un saglabātajiem datiem drīkst tikai tiesu iestādes¹⁰⁰ vai vismaz neatkarīgas iestādes, vai, ja tādu nav, jānosaka, ka jebkuru pieprasījumu par piekļuvi pārbauda tiesu iestādes vai neatkarīgas iestādes, un viņam būtu bijis jāuzliek pienākums pārbaudīt katru pieprasījumu par piekļuvi atsevišķi, lai sniegtu informāciju tikai tad, ja tas patiešām ir nepieciešams.

128. Tāpat varēja saprast, ka tas noteica kā principu iespēju dalībvalstīm paredzēt izņēmumus attiecībā uz piekļuvi saglabātajiem datiem noteiktos izņēmuma apstākļos, vai pat stingrākus piekļuves nosacījumus gadījumos, kad šāda piekļuve varētu kaitēt Hartā garantētajām pamattiesībām, piemēram, saistībā ar tiesībām uz ārsta noslēpumu.

129. Savienības likumdevējam būtu bijis jānosaka princips, ka iestādēm, kas ir pilnvarotas piekļūt datiem, ir pienākums, pirmkārt, tos dzēst, kad tie vairs nav noderīgi, un, otrkārt, informēt attiecīgās personas par minēto piekļuvi, vismaz *a posteriori*, tiklīdz ir novērsta jebkāda iespēja, ka šī informācija varētu apdraudēt to pasākumu efektivitāti, ar kuriem pamatota minēto datu izmantošana.

97 — Par personas datu apstrādi attiecībā uz valsts darbībām krimināltiesību, sabiedriskās drošības vai valsts drošības jomās skat. Direktīvas 95/46 3. panta 2. punkta pirmo ievilkumu.

98 — Skat. minētā pamatlēmuma 1. panta 2. punktu un preambulas 7. un 9. apsvērumu.

99 — Skat. Direktīvas 2006/24 preambulas 21. apsvērumu un 1. panta 1. punktu.

100 — Direktīvas 2006/24 4. pantā ir paredzēts, ka piekļūt saglabātajiem datiem var tikai kompetentas valsts iestādes, kas nozīmē, ka šāda piekļuve nav noteikti paredzēta tikai tiesu iestādēm.

130. Nepieciešamību paredzēt dažādas garantijas, kas šeit netika uzskaitītas visas, apstiprina tas, ka pēc Direktīvas 2006/24 pieņemšanas pats Savienības likumdevējs ir pieņēmis Pamatlēmumu 2008/977, ar kuru tiek garantēta tādu personas datu aizsardzība, kas tiek apstrādāti policijas un tiesu iestāžu sadarbības krimināllietās ietvaros, paredzot tieši šādas garantijas, kaut arī tās attiecas tikai uz datu pārsūtīšanu starp dalībvalstīm. Pamatlēmuma 2008/977 piemērošanas jomā neietilpst tas, kas neattiecas uz apmaiņu starp dalībvalstīm, kā tas tostarp izriet no Pamatlēmuma 2008/977 preambulas 9. apsvēruma¹⁰¹.

131. Visbeidzot Direktīva 2006/24 kopumā nav saderīga ar Hartas 52. panta 1. punktu, ciktāl līdztekus tajā paredzētajiem pamattiesību īstenošanas ierobežojumiem, kas izriet no tajā uzliktā pienākuma saglabāt datus, nav papildus noteikti nepieciešamie principi, kas jāievēro, lai nodrošinātu nepieciešamās garantijas attiecībā uz piekļuvi minētajiem datiem un to izmantošanu.

132. Šajā ziņā arī ir jānorāda, ka apstākļi, ka dalībvalstis bieži vien pēc savas iniciatīvas, un ņemot vērā iekšējās tiesību sistēmas prasības, ir noteikušas garantijas, kuras Direktīvā 2006/24 pat nav minētas¹⁰², noteikti ir jāņem vērā, kā tiks norādīts tālāk, tomēr tas acīmredzami neatbrīvo no atbildības Savienības likumdevēju.

2) Par samērīgumu Hartas 52. panta 1. punkta izpratnē

133. Hartas 52. panta 1. punktā ir prasīts ne tikai tas, ka visiem pamattiesību īstenošanas ierobežojumiem ir jābūt “noteiktiem tiesību aktos”, bet arī ir tas, ka tie ir jāīsteno, stingri ievērojot samērīguma principu. Kā jau ticis uzsvērts, šī samērīguma prasība saistībā ar Hartu iegūst īpašu spēku, kādas tai nebija saistībā ar LES 5. panta 4. punktu. Proti, tajā samērīgums nav noteikts kā vispārējs Savienības princips, bet, daudz konkrētāk, kā jebkura pamattiesību ierobežojuma būtisks priekšnosacījums.

134. No šāda viedokļa raugoties, atļaut Savienības iestādēm īstenot Direktīvā 2006/24 noteikto mērķi, proti, nodrošināt saglabāto datu pieejamību smagu noziegumu kriminālvajāšanas mērķiem, varētu tikai ar nosacījumu, ka šis mērķis tiek saskaņots tostarp ar tiesībām uz privātās dzīves neaizskaramību¹⁰³.

135. Tomēr šeit ir jānorāda, ka, ņemot vērā iepriekš aplūkotās prasības, kurās ir paredzēts, ka “tiesību aktā” vismaz principu veidā ir jānosaka pietiekamas garantijas attiecībā uz piekļuvi elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniedzēju savāktajiem un saglabātajiem datiem un to izmantošanu, izvērtējot pašas Direktīvā 2006/24 paredzētās datu saglabāšanas samērīgumu, nav jāveic daudz rūpīgāka pārbaude par to, kāda tiks veikta turpmāk, atskaitot vienu izņēmumu.

101 — Skat. arī minētā pamatlēmuma 1. panta 2. punktu un preambulas 7. apsvērumu.

102 — Šajā ziņā ir jāuzsver, ka Direktīvas 2006/24 transponēšana dažādās dalībvalstīs nenoritēja bez grūtībām un turpina radīt dažādas grūtības, kā par to liecina nolēmumi, kurus pieņēma *Curtea Constituțională* (Rumānijas Konstitucionālā tiesa, skat. 2009. gada 8. oktobra spriedumu Nr. 1.258, tulkojumu angļu valodā skat. <http://www.ccr.ro/files/products/D1258_091.pdf>), *Bundesverfassungsgericht* (Vācijas Federālā Konstitucionālā tiesa, skat. iepriekš minēto 2010. gada 2. marta spriedumu), *Ústavní Soud* (Čehijas Konstitucionālā tiesa, skat. 2011. gada 22. marta spriedumu, PL. ŪS 24/10; tulkojumu angļu valodā skat. <[103 — Skat. spriedumu apvienotajās lietās *Volker und Markus Schecke un Eifert* \(minēts iepriekš, 76. punkts\).](http://www.usoud.cz/en/decisions/?tx_ttnews%5Btt_news%5D=40&cHash=bbaa1c5b1a7d6704af6370fdfce5d34c>), <i>Varhoven administrativen sad</i> (Bulgārijas Augstākā administratīvā tiesa, 2008. gada 11. decembra spriedums Nr. 13627) vai arī <i>Anotato Dikastirio tis Kypriakis Dimokratias</i> (Kīpras Augstākā tiesa, 2011. gada 1. februāra spriedums Nr. 183(I)/2007). Prasība tika celta <i>Alkotmánybíróság</i> (Ungārijas Konstitucionālā tiesa, skat. “Hungarian Data Retention Law - Challenged at the Constitutional Court”, <i>EDRI-Gram</i> Nr. 6.11, 2008. gada 4. jūnijs), un vēl viena prasība tiek izskatīta <i>Ustavno sodišče</i> (Slovēnijas Konstitucionālā tiesa, skat. “Slovenia: Information Commissioner challenges the Data Retention Law”, <i>EDRI-Gram</i>, Nr. 11.6, 2013. gada 27. marts).</p></div><div data-bbox=)

136. Proti, Direktīvas 2006/24 mērķis – nodrošināt piekļuvi savāktajiem un saglabātajiem datiem smagu noziegumu izmeklēšanas, atklāšanas un kriminālvajāšanas mērķiem – ir pilnīgi legītims un, ņemot vērā ierobežoto pārbaudi, ko Tiesa var veikt šajā ziņā, var uzskatīt to par atbilstīgu un pat nepieciešamu, lai īstenotu šo galamērķi, ja vien tiek nodrošinātas garantijas, kuras būtu jānosaka papildus¹⁰⁴. Tieši ar garantijām var it īpaši pamatot saglabājamo datu kategoriju sarakstu, kas paredzēts Direktīvas 2006/24 5. pantā un kas noteikti ir ļoti garš.

137. Tas, ka ir iespējams izvairīties no Direktīvas 2006/24 piemērošanas, izmantojot citus komunikāciju veidus, protams, neapstrīdami var būtiski mazināt pašas tādas sistēmas efektivitāti, kurā ir paredzēts vākt informāciju par datu plūsmu un atrašanās vietu, it īpaši attiecībā uz organizēto noziedzību un terorismu. Tomēr tas neļauj uzskatīt, ka datu vākšana un saglabāšana pašas par sevi ir pasākumi, ar kuriem nav iespējams sasniegt izvirzītos mērķus. Tas arī neļautu Tiesai secināt, ka datu par elektronisko komunikāciju plūsmu vākšana un saglabāšana ir acīmredzami pilnīgi nelietderīga.

138. Tomēr, ņemot vērā pasākuma nepieciešamību, šeit ir svarīgi uzsvērt, ka svarīga nozīme ir Direktīvas 2006/24 14. panta noteikumiem, kuros ir paredzēts Komisijas pienākums sagatavot *izvērtējumu*^{105 106} par tās piemērošanu, tostarp pamatojoties uz statistikas datiem, kas dalībvalstīm ir jānosagatavo saskaņā ar 10. pantu, un uz šā pamata vajadzības gadījumā ierosināt grozījumus, tostarp attiecībā uz savācamo un saglabājamo datu kategoriju sarakstu un datu saglabāšanas periodu.

139. Šajā ziņā un ņemot vērā, ka Direktīvā 2006/24 nav nevienas tiesību normas par tās spēka zaudēšanu (“sunset clause”), Savienības likumdevējam ir pienākums periodiski pārskatīt apstākļus, ar ko ir pamatots tajā paredzētais būtiskais tiesību uz privātās dzīves neaizskaramību ierobežojums, kas tam tādējādi ļauj izvērtēt šādu apstākļu ilgtspēju un pielāgot un pat atcelt minēto ierobežojumu.

140. To precizējot, tomēr jānorāda, ka izņēmums, ko tikko minēju, attiecas uz Direktīvas 2006/24 6. panta, kurā noteikts savākto datu saglabāšanas periods, samērīgumu.

141. Direktīvas 2006/24 6. pantā ir noteikts viens no datu saglabāšanas pamatelementiem, kuru tā saskaņo vai vajadzības gadījumā ievieš, proti, tā ir tās laikā ierobežotā piemērojamība. Visi saglabājamie dati principā ar laiku ir jādzēš, precizējot, ka tas nevar būt citādi. Tomēr atšķirībā no Direktīvā 2002/58 noteiktā principa, kuras 6. panta 1. punktā ir paredzēts, ka apstrādātā un saglabātā informācija par datu plūsmu ir jādzēš vai jāpadara anonīma, tiklīdz tā vairs nav nepieciešama¹⁰⁷, pienākums dzēst minētos datus nerodas gandrīz uzreiz, bet tikai pēc noteikta perioda beigām. Dalībvalstīm ir pienākums nodrošināt savākto datu saglabāšanu noteiktā periodā, kas nekādā gadījumā nevar būt mazāks par sešiem mēnešiem un kas, atskaitot Direktīvas 2006/24 12. pantā paredzēto izņēmuma gadījumu, nevar būt garāks par diviem gadiem, un šis termiņš konkrēti jānosaka valstu likumdevējiem.

142. To paredzot, aplūkojamā datu saglabāšana (“data retention”) iegūst nepārtrauktības laikā aspektu, kas noteicoši ietekmē to, ka Direktīvā 2006/24 paredzētā iejaukšanās tiesībās uz privātās dzīves neaizskaramību ir būtiska, it īpaši salīdzinot ar iejaukšanos, ko radītu datu saglabāšana *a posteriori* (“data preservation”), kuru parasti sauc par “quick freeze”¹⁰⁸. Doma, ka attiecīgos uzkrātos datus

104 — Šajā ziņā Direktīvas 2006/24 preambulas 9. apsvērumā ir precizēts, ka tā ir “nepieciešams un efektīvs izmeklēšanas līdzeklis tiesībsargāšanai vairākās dalībvalstīs un jo īpaši nopietnos gadījumos, piemēram, saistībā ar organizēto noziedzību un terorismu”. Par šo jautājumu skat. Izvērtējuma ziņojumu par Direktīvu 2006/24.

105 — Mans izcēlums.

106 — Komisija šajā ziņā ir izpildījusi savu pienākumu, publicējot Izvērtējuma ziņojumu par Direktīvu 2006/24.

107 — Par dzēšanas principa vispārēju klātesamību Direktīvā 2002/58 skat. plašāk tās preambulas 22., 23., 26., 27. un 28. apsvērumu.

108 — Šāda datu saglabāšana *a posteriori* ir it īpaši paredzēta 16. pantā Eiropas Padomes Konvencijā par kibernetiskajiem, kas parakstīta 2001. gada 23. novembrī Budapeštā. Par šo jautājumu skat. Izvērtējuma ziņojumu par Direktīvu 2006/24.

nedrīkst dzēst noteiktu periodu, ir viens no tāda pasākuma galvenajiem aspektiem, kura mērķis ir nodrošināt valsts iestādēm augstākas reaģēšanas spējas attiecībā uz noteikta veida smagiem noziegumiem. Tomēr rodas jautājums, vai termiņi, kas Direktīvas 2006/24 6. pantā ir noteikti no, mazākais, sešiem mēnešiem līdz, lielākais, diviem gadiem, pilnībā atbilst samērīguma principa prasībām.

143. Šajā ziņā, ja var uzskatīt par neapšaubāmu, ka pasākums pats par sevi ir legītims un atbilstošs, atliek novērtēt tā nepieciešamību un, konkrētāk, pārbaudīt, vai izvirzīto mērķi nevarētu sasniegt, īstenojot pasākumu, mazāk iejaucoties pamattiesību īstenošanā. No šī viedokļa raugoties, ir jāprecizē, ka nedrīkst tikai vienkārši uzskatīt, ka dalībvalstīm ir pilnībā jāuzņemas atbildība par iespējamu datu saglabāšanas termiņu, kas ir divi gadi. Ja Direktīvā 2006/24, kas pilda saskaņošanas funkciju, ir paredzēts, ka maksimālais datu saglabāšanas termiņš ir divi gadi, šī tiesību norma ir jāpakļauj samērīguma pārbaudei. Šajā ziņā gandrīz vai nav lietderīgi atgādināt, ka runas nav par to, vai, raugoties no smagu noziegumu novēršanas viedokļa, priekšroka ir dodama garākam, nevis īsākam datu saglabāšanas un nodošanas termiņam, bet par to, vai, veicot samērīguma pārbaudi, tas ir īpaši nepieciešams.

144. Šeit vispirms ir jāatgādina, ka datu, kas vienmēr attiecas uz konkrētām un noteiktām personām, uzkrāšanu tik nenoteiktā vidē kā šeit aplūkojamā kibertelpa, neatkarīgi no tās ilguma, var uzskatīt par atkāpi no normas. Principā šādam datu, kas attiecas uz privāto dzīvi, “aizturēšanas” stāvoklim, lai arī tas nepaliek nemainīgs, nekad nebūtu jāpastāv un, ja tāds pastāv, tad tikai, ņemot vērā citas sociālās dzīves prasības. Šādu situāciju var pieļaut tikai izņēmuma kārtā un šajā ziņā to nedrīkst pagarināt uz laiku, kurš ir ilgāks par to, kas ir nepieciešams.

145. Saglabāšanas termiņu, kuru var uzskatīt par atbilstīgu saskaņā ar samērīguma principu, nevar noteikt, ja likumdevējam netiek atzīta noteikta novērtējuma brīvība. Tas tomēr nenožīmē, ka jebkāda veida, pat delikāta, samērīguma pārbaude šajā jautājumā ir nepieļaujama.

146. Šajā ziņā, šķiet, ir lietderīgi atgādināt, ka cilvēka dzīve pēc definīcijas norit ierobežotā laikā, kurā saplūst gan pagātne – viņa paša vēsture un beigu beigās atmiņa –, gan tagadne – vairāk vai mazāk tūlītēja pieredze, apziņa par to, ko viņš pašlaik piedzīvo¹⁰⁹. Pat ja ir grūti novilkt robežu starp pagātņi un tagadni, ir neapšaubāmi, ka katram tā ir atšķirīga. Šķiet, ka mazākas šaubas raisa spēja izšķirt pašreizējā laika uztveri un pagājušā laika uztveri. Katrā no šīm uztverēm noteikta nozīme var būt savas dzīves apziņai, savai “privātajai dzīvei” kā “reģistrētai” dzīvei. Pastāv atšķirība, vai “reģistrētā dzīve” tiek uztverta kā tagadne, vai arī tā tiek uztverta kā sava vēsture.

147. Es uzskatu, ka šos apsvērumus var attiecināt uz Direktīvas 2006/24 6. panta samērīguma analīzi. Ja princips par visas personiskās dokumentācijas saglabāšanu noteiktu periodu tiek uzskatīts par legītimu, atliek uzdot jautājumu, vai ir neizbēgami, proti, vai ir nepieciešams, ka tas ir jāpiemēro privātpersonām periodā, kas attiecas ne tikai uz “pašreizējo laiku”, bet arī uz “vēsturisko laiku”.

148. Šajā ziņā un pilnībā apzinoties visu ar minēto saistīto subjektivitāti, var uzskatīt, ka personas datu saglabāšanas periods, “kas ir mērāms mēnešos”, ir jānošķir no perioda, “kas ir mērāms gados”. Pirmajā gadījumā minētais periods attiecas uz dzīvi, kas tiek uztverta kā tagadne, otrajā gadījumā minētais periods – uz dzīvi, kas tiek uztverta kā atmiņas. No šī viedokļa raugoties, iejaukšanās tiesībās uz privātās dzīves neaizskaramību katrā no šiem gadījumiem ir atšķirīga, un katru no šiem iejaukšanās veidiem ir jāvar pamatot.

109 — Elias, N., *Du temps*, Fayard, 1998, un Rosa, H., *Accélération. Une critique sociale du temps*, La Découverte, 2013.

149. Tomēr, lai arī iejaukšanās pašreizējā laika aspektā, šķiet, ir pietiekami pamatota, es neesmu atradis nekādu pamatojumu tam, ka iejaukšanās arī vēsturiskajā laikā būtu pieļaujama. Lai izteiktu to precīzāk un nenoliedzot, ka dažkārt noziedzīgās darbības tiek sagatavotas ilgu laiku iepriekš, dažādajās nostājās, kurās ir aizstāvēts Direktīvas 2006/24 6. panta samērīgums, es neesmu atradis pietiekamu pamatojumu tam, kādēļ datu saglabāšanas termiņš, kas jānosaka dalībvalstīm, nebūtu jānosaka līdz vienam gadam. Citiem vārdiem sakot un ar lielu piesardzību, ar kādu vienmēr ir jāaplūko samērīguma pārbaudes aspekts, jāatzīst, ka neviens arguments mani nav pārliecinājis par nepieciešamību pagarināt datu saglabāšanas termiņu vairāk par vienu gadu.

150. Visbeidzot ir arī jāuzsver, ka Direktīvā 2006/24 pašā ir sniegts papildu arguments ar tajā ietvertu datu saglabāšanas maksimālā termiņa pagarināšanas sistēmu. Minētās direktīvas 12. pantā dalībvalstīm, kuras saskaras ar īpašiem – šajā gadījumā nenoteiktiem – apstākļiem, ir piedāvāta iespēja pagarināt maksimālo datu saglabāšanas periodu, kas noteikts, piemērojot tās 6. pantu. Šāds pagarinājums, ko ir iespējams noteikt tikai uz ierobežotu laika periodu, ir jāpamato un par to ir jāpaziņo Komisijai, kurai sešu mēnešu laikā jāpieņem lēmums par paredzētajiem pasākumiem, proti, jāpārbauda, vai tie nav patvaļīgas diskriminācijas līdzekļi vai apslēpts tirdzniecības starp dalībvalstīm ierobežojums un vai tie nav šķērslis iekšējā tirgus darbībai.

151. Lai arī Komisija saskaņā ar Direktīvas 2006/24 12. panta 2. punktu šos pasākumus varētu noraidīt tikai dažu konkrētu iemeslu dēļ, šīs termiņa pagarināšanas sistēmas esamība apstiprina manu viedokli, ka minētās direktīvas 6. panta noteikums par maksimālo datu saglabāšanas termiņu līdz diviem gadiem, ja nav izņēmuma apstākļu, nav nepieciešams un ir uzskatāms par nesaderīgu ar prasībām, kas izriet no Hartas 7. panta un 52. panta 1. punkta.

152. No minētā izriet, ka Direktīvas 2006/24 6. pants ir nesaderīgs ar Hartas 7. pantu un 52. panta 1. punktu, ciktāl tajā dalībvalstīm uzlikts pienākums nodrošināt 5. pantā minēto datu saglabāšanu uz laiku līdz diviem gadiem.

D – Par trešo jautājumu lietā C-293/12

153. Ņemot vērā atbildes uz pirmajiem diviem jautājumu kopumiem, ko ir uzdevušas iesniedzējtiesas attiecībā uz Direktīvas 2006/24 spēkā esamību, šķiet, nav jāatbild uz trešo *High Court* uzdoto jautājumu lietā C-293/12 par to, vai valsts pasākumi direktīvas transponēšanai ir jāpārbauda un jāvērtē attiecībā uz Hartā paredzētajām garantijām. Tomēr praktisku iemeslu dēļ, un kā ir norādījuši visi lietas dalībnieki, kas iesnieguši par to savus apsvērumus, ņemot vērā tiesību normas un Hartas 51. panta 1. punktu, uz šo jautājumu, manuprāt, ir jāsniedz apstiprinoša atbilde¹¹⁰.

VI – Par konstatētās spēkā neesamības iedarbību laikā

154. Ņemot vērā no iepriekš minētajiem apsvērumiem izdarītos secinājumus, man vēl ir jāizvērtē tikai Direktīvas 2006/24 pasludināšanas par spēkā neesošu iedarbība laikā.

155. Šajā ziņā ir jāatgādina: ja procedūrā, kas uzsākta atbilstoši LESD 267. pantam, Tiesa konstatē Savienības iestādes pieņemta tiesību akta spēkā neesamību, tās lēmuma juridiskās sekas ir tādas, ka Savienības kompetentajām iestādēm ir pienākums veikt pasākumus, kas vajadzīgi, lai novērstu konstatēto pretrastiesiskumu, un šis pienākums ir noteikts LESD 266. pantā gadījumā, kad ar spriedumu tiek atcelts tiesību akts, kas līdzīgā gadījumā ir piemērojams pēc analogijas¹¹¹.

110 — It īpaši skat. 2010. gada 23. novembra spriedumu lietā C-145/09 *Tsakouridis* (Krājums, I-11979. lpp., 50.–52. punkts), 2013. gada 21. februāra spriedumu lietā C-472/11 *Banif Plus Bank* (29. punkts) un 2013. gada 26. februāra spriedumu lietā C-617/10 *Åkerberg Fransson* (21. un 25.–30. punkts).

111 — It īpaši skat. 2008. gada 9. septembra spriedumu apvienotajās lietās C-120/06 un C-121/06 P *FIAMM u.c./Padome un Komisija* (Krājums, I-6513. lpp., 123. punkts).

156. Tomēr, ja atbilstoši sevišķi svarīgiem tiesiskās noteiktības apsvērumiem tas ir attaisnots, Tiesai saskaņā ar LESD 264. panta otro daļu, kas pēc analogijas ir piemērojama arī prejudiciāla nolēmuma tiesvedībā, novērtējot Savienības [iestāžu] pieņemtu tiesību aktu spēkā esamību atbilstoši LESD 267. pantam, ir novērtējuma brīvība, lai katrā konkrētajā gadījumā norādītu attiecīgā tiesību akta sekas, kas ir jāuzskata par galīgām¹¹².

157. Gadījumos, kad tiek konstatēta Savienības tiesību akta spēkā neesamība, pamatojoties uz pamattiesību pārkāpumu, ir ļoti rūpīgi jāizsver dažādās esošās intereses. Šajā gadījumā, no vienas puses, nav apšaubāma attiecīgo pamattiesību ierobežojumu galamērķu nozīme un pat steidzamība. No otras puses, konstatētā spēkā neesamība ir īpaša. Pirmkārt, Direktīva 2006/24 ir spēkā neesoša, jo tajā trūkst pietiekamu garantiju, kas reglamentētu piekļuvi savāktajiem un saglabātajiem datiem un to izmantošanu (tiesību akta statuss), ko tomēr var labot dalībvalstu veikto transponēšanas pasākumu ietvaros. Otrkārt, kopumā dalībvalstis – kā tas izriet no Tiesai iesniegtajiem materiāliem – ir īstenojušas savas pilnvaras ar mēru, ciktāl tas attiecas uz maksimālā datu saglabāšanas termiņa noteikšanu.

158. Šādos apstākļos ir lietderīgi Direktīvas 2006/24 spēkā neesamības konstatējuma iedarbību apturēt līdz brīdim, kad Savienības likumdevējs veiks vajadzīgos pasākumus, lai labotu konstatēto spēkā neesamību, precizējot, ka šie pasākumi jāveic saprātīgā termiņā.

VII – Secinājumi

159. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, es iesaku Tiesai uz prejudiciālajiem jautājumiem, kurus *High Court* ir uzdevusi lietā C-293/12 un *Verfassungsgerichtshof* – lietā C-594/12, atbildēt šādi:

- 1) Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 15. marta Direktīva 2006/24/EK par tādu datu saglabāšanu, kurus iegūst vai apstrādā saistībā ar publiski pieejamu elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniegšanu vai publiski pieejamu komunikāciju tīklu nodrošināšanu, un par grozījumiem Direktīvā 2002/58/EK kopumā nav saderīga ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 52. panta 1. punktu, ciktāl līdztekus tajā paredzētajiem pamattiesību īstenošanas ierobežojumiem, kas izriet no tajā uzliktā pienākuma saglabāt datus, nav papildus noteikti nepieciešamie principi, kas jāievēro, lai nodrošinātu nepieciešamās garantijas attiecībā uz piekļuvi minētajiem datiem un to izmantošanu;
- 2) Direktīvas 2006/24 6. pants ir nesaderīgs ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 7. pantu un 52. panta 1. punktu, ciktāl tajā dalībvalstīm uzlikts pienākums nodrošināt tās 5. pantā minēto datu saglabāšanu uz laiku līdz diviem gadiem.

¹¹² — It īpaši skat. 2001. gada 8. novembra spriedumu lietā C-228/99 *Silos* (*Recueil*, I-8401. lpp., 35. punkts) un 2008. gada 22. decembra spriedumu lietā C-333/07 *Regie Networks* (Krājums, I-10807. lpp., 121. punkts).